

Nepriklausoma

Lietuva

LITUANIE INDEPENDANTE • INDEPENDENT LITHUANIA • WEEKLY

Nr. 21 (46-tieji metai) * 1986 m. GEGUŽĖS – MAY 22 d.

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

7722 GEORGE ST., LA SALLE, P.Q. H8P 1C4. Tel.: 366-6220

50 c.

SAVAITINIAI ĮVYKIAI

(h.n.)

PIETŲ AFRIKOS KARINĖ AKCIJA PRIEŠ KAIMYNUS

Š.m. gegužės mėn. 19 d. Pietų Afrikos lėktuvai, malūnsparniai ir specialūs kariniai daliniai sunaikino įtariamą Afrikos Tautinio Kongreso (African National Congress - ANC) teroristų bazes, eančias netoli kaimyninių Bostvanos, Zambijos ir Zimbabvės valstybinių sostinių.

Nors Pietų Afrikos vyriausybė aiškina, kad šie kariniai veiksmai tebuvę apsigynimas nuo organizuojamų teroristų gaujų, JAV-ės, Didžioji Britanija, Kanada ir daugelis kitų valstybių juos pasmerkė ir tariasi kokias sankcijas panaudoti prieš Pietų Afriką, kuri užpuolimui pateisinti, nurodo amerikiečių Libijos bombardavimą. Galima būtų dar pastebėti, kad ir Izraelis naudoja panašią taktiką prieš teroristus savo kaimynų arabų valstybėse.

KANADIEČIŲ IR AMERIKIEČIŲ PREKYBINIŲ DERYBŲ VEŽIMAS KLIBA DAR NEPAJUDEJĘS

Peter Murphy, vyriausias amerikiečių atstovas paskirtas dalyvauti abiejų kraštų prekybinėse derybose, sukėlė nusistebėjimo ir pasipriešinimo audrą kanadiečių tarpe savo paskutiniiais viešais pareiškimais. Jisai reportieriams Washington'e pasakė š.m. gegužės 15 d., kad ant derybų stalo turi būti paklota visi reikalai, įskaitant ir sveikatos apdraudą (medicare), ir nedarbo apdraudą (unemployment insurance). Tai parodė, kokį menką supratimą net tokie aukšti amerikiečių pareigūnai turi apie Kanadą ir kaip įžūliai jie yra nutarę laikytis. Nors tuos kvailokus pareiškimus tuojau pat suminkštino JAV ambasadorius Kanadoje Thomas Niles ir parlamente ministras pirmininkas Mulroney taip pat prieš juos pasisakė, tačiau kategoriškiausiai ir, mūsų nuomone, taikliausiai į juos reagavo Kanados užsienio reikalų ministras Joe Clark. Jis pirmiausia pasakė, kad ponas Murphy, kaip matosi, turįs "labai daug ką išmokti apie Kanadą". Clark taip pat pridėjo, kad jeigu Murphy (kuris neseniai sugrįžo į JAV iš Gėnevos) mano, "jog mes svarstysime medicare ir mūsų socialines programas, tesėda jisai vėl į lėktuvą ir teskrenda atgal į Gėnevą". Clark taip pat pastebėjo, kad kanadiečiai derybininkai bandys amerikiečius pirmiausia geriau supažindinti su Kanada ir jos problemomis. Lygiai ir kanadiečių pasitarimų atstovas Simon Reisman patvirtino, kad Kanados draudimai, pensijos bei kitokios socialinės kompensacijos nebūsiانčios iš viso svarstomos.

VISDĖLTO PANIKOS KIJEVE BŪTA

Nors ir labai nenorom, žodis po žodžio, žinia po žinios, svetimų kraštų lankytojai ir dalinai pati Maskva atskleidžia tik dabar Chernobyl'o sovietų atominės elektros jėgainės tikrąją katastrofos eigą ir jos pasekmes. Iki šiol žuvusių yra 13 ir bent keliems tūkstančiams grėsia greitesnė arba lėtesnė mirtis. Branduolinių reakcijų ekspertai tvirtina, kad bent 2 % iš žinomų 100,000 paliestųjų radioaktyvinių spindulių neišvengiamai sulauks mirties už mėnesių arba kelių metų.

Kadangi sovietai vis dar nepraneša kokio stiprumo buvo pirminė radiacija, šie ekspertų spėjimai tėra labai konservatyvūs. Kitaip tariant, radiacijos nuodų įtaka ir pasekmės gali būti žymiai stipresnės. Taip pat priešingai nei Maskva nuolat tvirtino, Kijeva būta stiprios panikos, nes keletą dienų po atominės jėgainės sprogo, visi traukiniu, autobusų ir lėktuvų bilietai buvo išpirkti keliolikai savaičių į priekį ir juos galima buvo įsigyti tikrai per įvairias protekcijas.

ŽŪTŲ KETURI BILIJONAI

Jungtinių Tautų branduolinio karo ekspertas Sir Frederick Warner vienos spaudos konferencijos metu Afrikoje teigė, kad visuotinio atominio bei branduolinio karo metu žūtų apie 4 bilijonai žemės gyventojų, t.y. net keturi penktadaliai mūsų planetos žmonių. Tie, kurie nebūtų sunaikinti tiesioginių sprogimų ir pirminės arba vėlesnės radioaktyvinių spindulių įtakos, mirtų badu, nes tikrai šiaurės Amerikos ir kaikurie Europos kraštais teturi pakankamas maisto atsargas, kad galėtų pragyventi ilgesnį laiką. Tuo tarpu Afrikos ir Azijos kraštų žmonės tokių atsargų neturi, todėl būtų išnaikinti bado.

PO 50 METŲ GYVENSIME MARSE

Amerikiečių prezidentinė komisija, kuri tyrinėja ateities erdvių programą, praneša, kad jau po 50-ties metų žmonės galės gyventi Marso planetoje. Apie 2000-tuosius metus du nauji specialūs erdvėlaiviai nugabens žmones ir krovinius į erdvių stotis ir kitus erdvėlaivius, kurie bus naudojami transportams erdvėje. Apie 2005-tuosius metus mėnulyje bus iškelti įvairūs robotai ir įrengtos nuolatinės būstinės. Apie 2015-tuosius metus bus pradėta pagrindiniai tyrinėti Marso planeta ir po to ant jos įrengtos nuolatinės buveinės žmonėms. Šiems fantastiškiems planams įvykdyti dabartinis virš 7 bilijonų dolerių biudžetas bus padidintas iki 28 bilijonų dolerių 2010 metais ir virš 40 bilijonų dolerių.

nų 2030 metais.

KONSERVATORIŲ IR LIBERALŲ POPULIARUMAS APYLYGIS

Kanadoje viešosios nuomonės apklausinėjimo įstaiga Angus Reid Associates praneša, kad gegužės mėnesio pradžioje 38% kanadiečių pasisakė, kad balsuotų už Progresyviuosius Konservatorius, 36% - už Liberalus ir 24% - už Naujuosius Demokratus. Priešpaskutiniame apklausinėjime, š.m. kovo mėnesį, rezultatai buvo labai panašūs, tik tai juose už NDP buvo pasisakę net 28%. Pastebėtina tačiau, kad paskutiniai apklausinėjimai buvo atlikti kaip tikrai prieš Industrijos ministerio Sinclair Stevens atsisakymą montrealiečio Robert Toupin pasitraukimą iš konservatorių eilių ir pasiskelbimą nepriklausomu ir taip pat montrealiečio konservatorių atstovo Michel Gravel apkaltinimą net penkiasdešimčia kyšininkavimo, pasitikėjimo sulaužymo ir vyriausybės apgaudinėjimo atvejų.

Iš kelionių grįžęs ministras pirmininkas Brian Mulroney pakvietė Ontario teisėją William Parker priminkti komisijai, kuri ištirs buvusio ministerio Sinclair Stevens neaiškias biznio aferas. Bet ir šio teisėjo paskyrimas sukėlė opozicijos nepasitenkinimą, nes jis, pasirodo, teisėje buvo paskirtas pačių konservatorių, būtent, John Diefenbaker'io ir vėliau į aukštesnį postą paties Mulroney. Nepadėjo konservatorių reputacijai ir kieta galviškas ir gerokai nevykęs (visą savaitę kartojant kasdien parlamente tą pačią banalią formulę) ministerio pirminko pavaduotojo bei gynybos ministro Eric Nielsen'o bandymas apginti vėliau visdėlto pasitraukusį, Stevens'ą.

DEGA KANADOS MIŠKAI

Kiekvienais metais gaisrai Kanadoje sunaikina milijonus hektarų miškų. Gaisrų priežastys būna sausros, žaibai ir, daugiausia, žmonės. Ir šiuo metu gaisrai siaubia ypač New Brunswick ir Newfoundland provincijų miškus. Dar prieš kelias dienas tokių gaisrų būta virš šimto. Tik paskutinėmis dienomis iškritęs lietus pavojo sumažino. Nukentėjo apie 40 namų. Žmonių nežuvo.

NAUJA ŠLUOTA GERAI ŠLUOJA

Naujasis izdo ministras Paul Gobeil (beje, atstovaujantis Verdun'o ir dalinai LaSalle rinkiminę apylinkę ir atsilankęs į lietuvių parengimus) nutarė panaikinti bent pusę įvairiausių komisijų bei pakomisijų ir komisijėlių, kurių per 20 metų provincijos biurokratai priperėjo net 197. Kaikurias jų sujungiant į vieną ir kaikurias visai panaikinant, anot Gobeil, provincijos vyriausybė galės sutaupyti nuo 20 iki 100 milijonų dolerių. Keliolika

Dail. VYTAUTO KASIULIO paveikslo reprodukcija puošė š.m. XIV-tojo BALŲ VAKARO programas. Tokių Vakarų su Kanados parlamentais iniciatyvos ir puoselėjimo ėmėsi Kanados lietuvių, latvių ir estų Bendruomenės atstovai. Lietuviams pastoviai atstovauja inž. J.V. DANYS.

komisijų jau panaikinta, iš kitų atleista dalis personalo. Gobeil žodžiais tariant, tai kas padaryta per 20 metų, neįmanoma nubraukti per vieną dieną ar kelias savaites. Tačiau šių metų rudenį jau būsią pakeisti atitinkami įstatymai ir sudarytas pilnas sąrašas dar likusių panaikintinių institucijų.

BRITAI TIRS WALDHEIMO PRAEITĮ

45 Didžiosios Britanijos parlamento atstovai raštu pareikalavo, kad Britų vyriausybė ištirtų Kurt Waldheim'o, buvusio Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus nuo 1972 m. iki 1982 m., karinę karjerą. Jis yra Pasaulio Žydų Kongreso (WJC) kaltinamas nacių įvykdymais žiaurumais Antrojo Pasaulinio karo metu Balkanų pusiasalyje. Waldheim'as gi tvirtina, kad Balkanų okupacijos metu tebuvęs paprastas jaunesnysis karininkas ir vertėjas ir jokio nusikaltimo nėra įvykdęs. Š.m. birželio mėn. 8 d. Austrijos papildomuose prezidentiniuose rinkimuose jį tikriausiai išrinktų tos valstybės prezidentu. Waldheim'ą atstovaujantys asmenys sakosi esą britų tyrimu patenkinti, nes tai būsiąs objektyvus faktų ieškojimas ir jis įrodysiąs, kad Waldheim'as yra tikrai nekaltas.

SOVIETAI STIRPRINA PUOLIMUS AFGANISTANE

Paskutiniu metu Sovietai pasiuntė dešimtis modernių kovos lėktuvų į Afganistaną, kuriuos naudoja intensyviai laisvės kovotojų pozicijų bombardavimui. Vakarų šaltiniai spėja, jog tai reiškia, kad sovietai pasiryžę uždaryti Pakistano sieną, iš kur sukilėliai - laisvės kovotojai - gauna paramos ginklais. Pakistane taip pat randa si ir keli milijonai afganų pabėgėlių, apgyvendintų dar vis laikinose stovyklose.

PRISIMINKIME KĄ KALBĖJO KAMPELMANAS APIE PABALTIJOS VALSTYBES

JAV-ių delegacijos Madride konferencijoje pirminkas Max M. Kampelman kovo 3 d. pasakė svarbią kalbą apie Pabaltijo valstybes. Jis priminė, kad praėjusią savaitę, paskutinę konferencijos darbo dieną vasario mėnesį, Sovietų delegacijos galva kalbėjo apie "imperializmą". Kampelmanui tai pasirodė įdomus sutapimas, nes vasario mėnesį lietuviai, latviai ir estai visame pasaulyje minėjo savo valstybių nepriklausomybės paskelbimą. Jo žodžiais:

"Latvija, Lietuva ir Estija supranta, ką reiškia imperializmas ir pagrindinių laisvių praradimas jo pasėkoje. Tarp 1918-tųjų ir 1939-tųjų metų tos trys Pabaltijo respublikos buvo išdidžios pasaulio laisvųjų tautų bendruomenės narės. 1940-tais metais, remiantis Molotovo-Ribbentropo paktu, Sovietų Sąjunga tas tautas prievarta aneksavo. JAV-ės tą aneksiją pasmerkė tada, ir mes patvirtiname mūsų opoziciją jai dabar. Mes nepripažįstame prievartinio Pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą..."

Kampelmanas pacitavo Leniną, kuris "užėmęs valdžią, tą pačią dieną paskelbė savo pirmą dekretą Antrajam Visos Rusijos Tarybų Suvažiavimui, kuriame jis pareiškė: "Jei bet kuri tauta, nepaisant jos išreikšto pageidavimo, prievarta tebelaikoma (užimta)..., jeigu jai neduodama teisė, be jokios prievartos, laisvų rinkimų būdu laisvai apsispręsti, kokia bus jos valstybinės egzistencijos forma... tada tokios valstybės įjungimą reikia vadinti aneksija, užėmimo ir smurto veiksmu". Anot Kampelmano, Pabaltijo valstybės buvo tokios "aneksijos užėmimo ir smurto" aukos.

"Aš gerai žinau", tęsė Kampelmanas, kad Sovietų Sąjunga save vadina "socialistine" valstybe ir kad pagal jos pačios definiciją, ji niekada nepadaro imperialistinių nusikaltimų, nežiūrint ką ji bedarytų... Bet agresijos veiksmai, nukreipti prieš Pabaltijo valstybes, buvo imperialistiniai veiksmai".

Kampelmanas užbaigė savo kalbą, primindamas Sovietų valdovams, kad valstybės, kurioms teko "eksperimentuoti" su imperializmu, patyrė, kad imperialistiniai atsiekimai yra labai riboti. Tie, kurie atsisakė imperializmo, drauge atsikratė ir jo naštos, nesigailėdami savo nuostolio. Pasaulio opinija šiandien atmeta betkurių valstybės teisę užkariauti ir pavergti kitas tautas. Be to, buvusios imperialistinės valstybės patyrė, kad jos iš savo pastangų mažai tepasipelnė... Ir Sovietų Sąjunga dabar pradeda patirti, kad jos imperialistiniai siekiai ir jos pavojingas nuotykių ieškojimas pasirodė esanti nepaprastai išlaidi ir nereikalinga našta. Kai ta pamoka bus galutinai įsisavinta ir ją seks reikiami veiksmai, Helsinkio Baigminis Aktas mums visiems įgaus naujos prasmės ir tvirtybės".

Sovietų atstovas Iljičiovas savo atsakyme pareiškė, jog Kampelmanas, matyt, pamiršo tą Helsinkio susitarimą dalį, kurioje sakoma, kad pasirašiusieji pripažįsta po Antrojo Pasaulinio Karo nubrėžtas sienas. Kampelmanas atsakė, jog jis nieko nepamiršo: kai prezidentas Fordas pasirašė Helsinkio susitarimus, jis specialiai pabrėžė, kad JAV-ės niekad nepripažino Pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą. Todėl, tvirtino Kampelmanas, bet kokie susitarimai apie Sovietų sienas neliečia Pabaltijo valstybių. (ELTA)

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS "NL" SPAUDOS BENDROVĖ.
REDAGUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIJA
TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail. Reg. Nr. 1952. Return postage guaranteed.
Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent
Lithuania Publishing Co., 7722 George St. LaSalle, P.O.
H8P 1C4

Metinė prenumeratos kaina \$ 20
Rėmėjo - \$ 25.00

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonei. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, gražinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimu turinį redakcija arba leidykla neatsako.

KĄ RAŠO UKRAINIEČIAI?

/"SMOLOSKYP" - informacinis žurnalas, išeina 4 kartus į metus. Leidžia Helsinkio Teisių Garantavimo Ukrainai Komitetas ir Ukrainiečių Informacijos Centras/

"SMOLOSKYP" žurnale ukrainiečiai dalinasi žiniomis, informacijomis ir svarstymais apie neteisėtą Sovietinio režimo represijas už Geležinės Uždangos. Dažnai minimi politiniai kaliniai ne tik Ukrainos, bet ir Armenijos, Kaukazo, Gruzijos (Georgijos), Latvijos, Lietuvos, Rusijos. Informuojama apie įtartinus Helsinkio Grupės asmenų žuvimus. Kaliniai- įvairių tautybių, įvairių "nusikaltimų" ir įvairių religinių įsitikinimų.

Suprantama, gausiausiai žinių apie pačius ukrainiečius. Jie, pradėdami nuo Stalino laikų, ne tik neapsakomai kentėjo dėl masinio, valdžios įvesto genocido bado, bet ir dėl nepalaujamo persekiojimo, o paskutiniu metu Kremliaus nemokšos net nesugebėjo numatyti pavojaus ar laikų išpėti bei suteikti apsaugos priemonės nuo radiacijos Černobilio katastrofoje (nebūtų per daug keista, jei ir sąmoningai nesirūpintų- juk Kijevas- ne Maskva, ne Kremlius).

Pavasarinėje laidoje minimi lietuviai:

"Užmušti: ZDEBSKIS Juozas, g.1931 m. gegužės mėn.; katalikų kunigas, išventintas 1952 m.; vienas iš 5 narių neoficialaus Komiteto Katalikų Tikinčiųjų Teisėms Ginti Lietuvoje; Rudaminos Šv. Trejybės bažnyčios klebonas; kalėjo 1 metus 1964 m. ir 1 metus 1971 m. už religinę veiklą; užmuštas automobilio nelaimėje, suplanuotoje KGB 1986 m. vasario 6 d."

Nubausti: JONULIS Donatas, nuteistas 2 m. kalėjimu Vilniuje, gruodžio mėn. 1985 m. už religinių objektų gamimą."

MURASKAS Stanislovas. Nuteistas Klaipėdoje 1985 m. gruodžio mėn. 3 m. kalėjimu už religinių objektų gamimą."

Rusijoje: Sušaudytas: SUKHANOV'as Alexandr, g. 1966 m. Sovietų kareivis Afganistane; bandė gauti politinį prieglobstį Kabule JAV Ambasadoje; buvo įtikintas Amerikos ir Sovietų atstovų, kad nebus kaltinamas, jeigu laisvu noru grįš į SSSR. Buvo nuteistas mirties bausme ir sušaudytas Kabule" (NEJAUGI amerikiečiai dar NEPRAREGĖJO? Red.).

Nuteisti: BALAKHANOV, Vladimir, g. 1935 m. kovo mėn. Vertėjas. Buvęs politinis kalnys 1973-1985 m. Nubaustas 3 m. kalėjimu už žmogaus Teisių gynimą.

FADEJEVA Anette, g. 1968 m., studentė Leningrade. Narė grupės "Vystyti Pasitikėjimą Tarp JAV ir SSSR". Suimta š.m. sausio 28 d. Maskvoje ir per prievartą kalinama specialioje psichiatrinėje.

MILLER Ella, g. 1948 m., gruodžio mėn. Baptistė. Nuteista 1985 m. liepos mėn. Čeliabinske 1 m. kalėjimu už religinę veiklą.

OLŠEVSKI Alexandr, g. 1957 m. balandžio mėn. Nuteistas Leningrade už dalyvavimą "Hare Krišna" budistiniame judėjime.

PANKRATOVA Irina, g. 1968 m., studentė. Narė grupės "Vystyti Pasitikėjimą Tarp JAV ir SSSR". Suimta 1986 m. sausio mėn. 7 d. Maskvoje ir per prievartą kalinama specialioje psichiatrinėje.

PŠENITSYN Michail, g. 1945 m. baptistas. Buvęs sąžinės kalnys, kilęs iš Železnodorozny, Maskvos apylinkėse. Suimtas 1985 m. lapkričio 27 d. ir nuteistas 3 m. kalėjimu už religinę veiklą.

SAMOILOVA Valentina, g. 1948 m. sausio 16 d. Kuršinove, Stavropolio krašte - 2 m. kalėjimu už dalyvavimą "Hare Krišna" judėjime.

TIMOFEJEV Lev., g. 1936 m. ekonomistas. Nuteistas Maskvoje 1985 m. rugsėjo 30 d. 6 m. kalėjimu ir 5 m. vidaus egzile už rašymą ir platinimą į Vakarus dviejų rašinių: "Juodosios Rinkos Technologija, arba Žemdirbio Sugėbėjimas Alktis" ir "Paskutinė Viltis išsilaikyti".

Tolskykh Nikolay, g. 1949. Leningrado Dailės Instituto studentas; buvęs sąžinės kalnys (1980-1983); nuteistas Leningrade 1986 m. sausio mėn. 6 m. kalėjimu už platinimą Vakarų literatūros ir savo veikalų leidimą Vakaruose.

o NEATIDUODA MOTINAI SŪNAUS PALAIKŲ. Kučino 36-1 kalėjimo lagerio vyriausybė neleido Jurij Litvin motinai atsiimti jo palaikus ir palaidoti Ukrainoje. J. Litvin, narys Ukrainiečių Helsinkio Grupės, nusižudė kalėjime rugsėjo mėn. 1984 m. Motinai buvo pasakyta, kad jos prašymas net nebus svarstomas.

/Tarptautinė Rašytojų Sąjunga PEN iškėlė kalinamųjų rašytojų padėtį SSSR/

Patiekiant raportą Pasauliniame PEN Kongrese, Michael Scammell priklausantis Rašytojų Kalėjimuose Komitetui, iškėlė klausimą apie kalinamus Sovietų Sąjungoje rašytojus, įskaitant ukrainiečius. Pabrėžęs, kad "didesnį rūpestį šiuo metu mums kelia Europa ir ypatinai Rytų Europa", negu kitos pasaulio dalys, raporte aprašomas likimas keliolikos rašytojų, kurie yra įkalinti So-
2 psl.

"DARBININKO" ROMANO KONKURSA LAIMĖJO ALĖ RŪTA

Žinoma rašytoja ALĖ RŪTA laimėjo š. m. savaitraš - čio "Darbininkas" romano arba novelių rinkinio Konkursą už "Atsiskyrėlio" slapyvardžiu pasirašytą kūrinį "MARGU RAŠTO KELIU".

Iš viso buvo atsiųsti 6 rankraščiai. Ji laimėjo balsų dauguma. Vertinimo komisiją sudarė raš. Nelė Mazalaitė- Gabienė, dramaturgas dr. Pranas Bagdas ir raš. Vytautas Volertas.

"Darbininko" Konkurso premijos- \$1.000- mecenatas yra kun. dr. Juozas Prunskis.

Mme LOUISE ROBIC, Kultūrinių Bendruomenių ir Imigracijos ministerė įteikia 25,000 dol. čekį M.O. STABRUN Kanados delegatui prie Jungtinių Tautų, pabėgėlių skyriuje.

LIETUVIŲ OPERA KVIEČIA Į XXX-TĄJĮ SPEKTAKLĮ

THE LITHUANIAN OPERA CHORUS

dirigentas
Robertas Kaminskas

"VILIAUS TELIO" SPEKTAKLIO DALYVIAI CHICAGOJE 14-15 BIRŽELIO D.D.

solistai:

vieta Sąjungoje. Ši raposto dalis yra žemiau spausdinama anglų kalboje, kaip atspausdinta "Smoloskyp" dvikalbiame žurnale.

I am sorry to have to inform you that the gifted Ukrainian poet, Vasyl Stus, died in camp on September 4-th, at the age of 47. As long ago as October 1984 we heard how ill he was and repeated appeals had been made to the camp authorities requesting that he be sent for treatment to the prison hospital in Leningrad. To the best of our knowledge nothing was done to alleviate his suffering or to save his life. A humane Soviet law says that 'Punishment must not harm the health of prisoners'. We shall never know why this was ignored. After the deaths of Yuri Lytvin, Oleksa Tykhy, Valentin Sokolov and Valery Marchenko, this makes the fifth recent death of writers in Soviet labor camps.

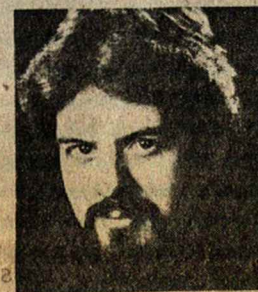
Among others whose health is endangered are Yuri Badzyo, BALYS GAJAUSKAS and dr. Anatoliy Koryagin. During the summer Yuriy Badzyo was subjected to 15 days solitary confinement 'for disciplinary reasons'. On August 15-th he was sent to a hospital where he hoped to recover a little. Instead he was declared fit after 3 days and returned to forced labor. Balys Gajauskas has hypertension and his health is precarious. His wife saw him in May for 2 hours through a pane of glass, but he was not allowed to touch her, or even his baby daughter who was with her. An article of his written in 1982 entitled 'Peace: Nominal or Real?' recently reached the West and we have a copy in English translation. Because of the article's appearance abroad he was recently denied visits.

Dr. Anatoliy Koryagin, the author of Punitive Medicine, is feared to be slowly dying in Chistopol strict-regime prison. He was recently brutally beaten, and is said to be so bloated from starvation as to be virtually unrecognizable. Now he can no longer get out of bed but sprawls helplessly on his prison cot.

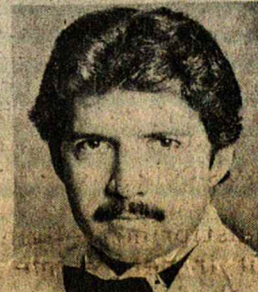
New information is available about the Lithuanian scientist and scholar LIUDAS DAMBRAUSKAS. He is 63 years old, has suffered from tuberculosis for the last 40 years and has been hospitalized for various heart ailments. He was sentenced on 3-rd of October 1984 to 3½ years strict-regime camp to be followed by 2 years' internal exile. His 'crime' was the writing of accounts of his life in Stalin's prison camps and his anonymous contributions to Lithuanian samizdat journals. The memoirs entitled 'Moments in a Life' fill 53 notebooks and 750 typewritten pages. Dambrauskas addressed his children who were present in the court. He also asked that if the judges were unable to pronounce him innocent he be sentenced to be shot, for a slow death was more cruel than a sudden one. On uttering this request, Dambrauskas is said to have fainted.

Felix Svetov, arrested in January, is still in prison. The period of his investigative detention was recently extended to December 22-nd, and the Procurator General has taken personal charge of the case - a bad sign. A new book of his is due to be published in the spring of 1986 by the YMCA Press in Paris.

We have fresh news about some more writers imprisoned in special psychiatric hospitals. Victor Zinovyev since 1979 in Dnipropetrovsk SPH, is a journalist and has written a novel and other literary work; Vasiliy Polynok, also in Dnipropetrovsk, was arrested before 1977 for writing poems about Brezhnev; and Vladimir

Thomas Zielinski

Darell Rowader

Jonas Vaznelis

Gina Čapkaskienė

Aldona Stempušienė

Julius Savrimas

Audronė Simonaitytė-
Gaižiūnienė

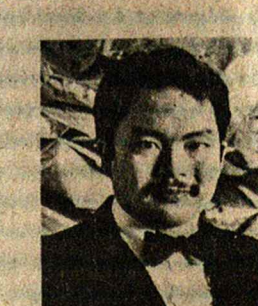
Vytautas Paulionis

Bronius Kazėnas

scenos direktorius
Peter Amster

Edward Ozaki

choreografė
Violeta Karosaitė

Vasilyev wrote poems that were smuggled out and were published in the West. He is in Smolensk SPH, has no right hand and suffers from a heart illness. We have also heard that Ivan Martynov has had a nervous breakdown and has been sent to a psychiatric institution whether willingly or unwillingly, we do not know.

The wife of VIKTORAS PETKUS was allowed to visit him in May for the first time in two years. However, the wife of Anatoliy Marchenko was not permitted to see her husband when she went recently to camp VS-389/35. The pretext was 'quarantine regulations'. Rostislav Evdokimov has been deprived of his visits until May 1986.

On a more cheerful note, I am pleased to report, that in November Irina Grivnina was allowed to rejoin her family in Amsterdam. Meanwhile, Oleg Okhapkin has been released, and charges against Anton Antonov-Ovseyenko were dropped after he supposedly agreed not to try to publish his biography of Lavrenty Beria."

NEPRIKLUSOMA LIETUVA

IŠ VIENO KARO LAIKŲ DIENORAŠČIO

M.A.

(t ė s i n y s)

13. Skaitėme viename laikraštuke, kad esą užaliarmuoti Anglijos ir Amerikos lietuviai, kad mes čia vargstame. Esą padaryta plati rūbų, avalynės ir kitų daiktų rinkliava ir netrukus turėtume gauti . Tėvynėn grįžimo klausimas, kaip rašo, bus išspręstas Tautų Konferencijoje, vasario pabaigoje Londone, ir tam jau ruošiamasi. Nujaučiame, kad geruoju rusai mūsų tėvynės neapleis. Tarpusavio santykiai tarp 4 Didžiųjų aštrėja, tikimės karo, laukiamo ryt dienos, gal ką nors geresnio mūsų likimui atneš.

Vakare dar atvyko latvių choras ir padainavo kelias dainas. Mes paplojome. Gruodžio 13 d. Susiremontavau batus. Vakare stovykloje leidžiamame laikraštuke rašo, kad Australija priims apie 20.000 emigrantų , gal ir mes ten važiuosime. Kas kelintą savaitę aplanko mūsų stovyklas rusų komisarai, bet be kelių iš keletos tūkstančių vyrų, daugiau nelaimi.

Taip pat rašoma, kad sausio mėn. Maskvoje įvyks pasitarimai, reikia ko nors iš to tikėtis.

Iš Lenkijos žydai bėga į Berlyną, nes lenkai juos persekioja. Rusai pasitraukia iš Lenkijos, palikdami tik susisiekimo apsaugą.

Lageryje vyksta belaisvių grupavimas: jaunuoliai iki 18 metų ir senesnieji virš 50 metų, invalidai; turintieji giminių Vokietijoje, kas jokių giminių ar pažįstamų neturi. Matysime, kas bus su jais daroma; svarbu, kad reikalai pradeda judėti, ateis ir mūsų laisvės diena.

Artėja Šv. Kalėdos. Tikimės ko nors gauti- t.y., ko nors daugiau užkasti...

Gruodžio 14 d. - sportas. Komendantas - anglas, sporto mėgėjas; kodėl jam nesportuoti, kad pilnas pilvas. Laiko arkli, šuni, turi medžioklinį šautuvą. Jis sau medžioja, o mums liepia kitu sportu užsiimti. Mūsų sportas toks: Yra supiltos didžios krūvos smėlio, likusios nuo lagerio aikštės statybos. Gauname po kibiriuką, keletas belaisvių pripila juos, mes panešame kokią 20 metrų ir pradame kitą krūvą. Pernešus visą krūvą- vėl iš naujo... Joks sportas nebuvo mielas. Ir kaip gali būti, kada vos tik pasilenkus, iš akių atrodo lekia bažnyčių bokšteliai...

Gruodžio 15 d. Jau trys mėnesiai, kaip šioje stovykloje, 7 mėnesiai iš viso kaip belaisvėje, ir galo dar nematyti.

Gruodžio 16 d. Sekmadienis. Paminėtina, kad gavome duonos net 300 gramų. Kitko nieko geresnio nebuvo.

Gruodžio 17 d. Laukiame atvykstant lietuvio kunigo iš Briuselio. Matysime, ką jis atveš į mūsų, belaisvių gyvenimą.

Pirmadienis. Mūsų kuopa darbe. Kaip minėjau, sportuojame, tvarkydami rajoną. Dirbame nuo 8-11:30 val. ir po pietų nuo 1-3 val., viso apie 5 ir 1/2 val. Tarnyba kuopoje kas 8-9 dienos. Latviai ir estai ardo tvoras, kur anksčiau buvo vokiečiai.

Atvyko kunigas. Jokių geresnių žinių neatvežė, nei jokių gėrybių, tik pastiprino religiniai. Neatvežė nė šventėm plotkelių, turbūt ir neturėsime jų.

Mane perkelia į akademinę kuopą, vadinamą 8-tąja, kurioje buvo choras, sportininkai, šiaip judresnis ir pramuštalgalvinis barakas, kaip kad buvo pavadintas. Oras šiandien šaltokas, bet žymiai šilčiau negu kad šiuo metu būdavo Lietuvoje.

Gruodžio 21 d. kuopa gauna lietuvių tiems, kurie jų neturėjo (aš turėjau), po 10 porų kojinių - gaunu

ir aš vieną porą. Lietpalčiai gerai, o dabar ir kojoms šilčiau.

Vakare buvome latvių teatre, kur buvo vaidinamas veikalėlis kaip žūna gobšus žmogus. Gėra buvo praleisti ten porą valandų, nes kitų pramogų neturime.

Gruodžio 22 d. - sportuojame, be milinių ir kepurų, anglams prižiūrint, mankštinamės.

I maisto sandėlių pristatė šventinį davinį, bet visą dieną nieko negavome, tik vakare po samti sriubos.

Gruodžio 23 d. sekmadienis, lyja, bet nešalta. Pasidariau, susikombinavau sąsiuvinį anglų kalbos kursams, kurie turėtų prasidėti po šv. Kalėdų. Šventėms neturime kuo rengtis. Nieko tam reikalui neturime ir negavome. Teks šventes praleisti taip, kaip esame. Šiandien davinys dar mažesnis, gal atiduos per šventes?

Vakare gauname iš Luebeck'o stovyklos suaukotas kiekvienas po 10 cigarečių, muilo, biskvitų ir šiaip kitų gėrybių. Džiaugiamės ir dėkojame aukotojams broliams ir sesėms, kad mūsų už vielų nepamiršo.

Kiti gavo pakietėlių tiesiai iš giminių, draugų. Aš nieko neturiu ir nieko negavau.

Gruodžio 24 d. Kūčios. Iki pietų darbo kuopoje esu paskirtas grupės vadovu - prižiūriu šluotų paruošimą.

Po pietų nuėjome į pirtį, nusiplovėme, nusiskutome, pasirošėme šventėms. Vakare nusinešiau davinį pas "J"- nepadidintą, kaip buvo tikėtasi. Susidėjome kartu kas ką turėjome ir mūsų grupelė- du broliai "J", "Z", "S" ir aš kukliai, bet susikaupe praleidome Kūčias, mintimis susirišdami su namiškiais, su tėvyne.

Per patikrinimą pranešė, kad pirmai Šv. Kalėdų dienai yra suteikta "amnestija"- nevarys į darbą, nebus patikrinimo, "veikite, ką norite, bet nepadarykite nusikaltimų ir neikite arti prie vielų tvoros..." Iš Kūčių grįžau vidurnaktį, miegojau iki 11 valandos.

Gruodžio 25 d. Kalėdos. "Sveiki sulaukę Šv. Kalėdų"- sveikinamės vieni su kitais. Kalėdos nepanašios, kaip kad būdavo Lietuvoje. Čia lyja, sniego nėra, tuo laiku Lietuvoje būdavo apie 20° šalčio. Tiesa, iš ryto gavome truputį saldesnę pieno sriubą. Po sriubos surūkiavo paaukotą cigaretę ir miegojau iki pietų.

Nusiprausę gavome pietums sriubos. Sriuba buvo tirštesnė iš sutaupyto produktų.

Nuėjau pasveikinti su šventėmis "J", kur paskaičiau dar lietuviškų laikraštukų.

2 val. Pamaldos. Meldėmės ir prašėme Aukščiausiojo, kad pagerintų mūsų gyvenimą, kad padėtų namiškiams tėvynėje. Maisto, ir šiandien nepagerino, nepagausino. Tikintiems žmonėms anglai nedavė suprasti, kad yra Kristaus Užgimimo šventė. Nejaugi mes tokie dideli nusikaltėliai, kada dauguma vokiečių sugaudyti ir išvežti, ir šiandien esame užvielų. Kiti gindami savo tėvynę nuo rusų, irgi pakliuvom čia - tokia jau turbūt mūsų dalia.

Vakare mūsų pačių pastangomis buvo suruoštas meno, šokių, dainų ir žodžio vakaras lagerio teatro patalpose. Į tai ir aš buvau įsivėlęs. Pasistiprinęs lietuviškoje dvasioje, atsiguliau laukti rytojaus baltos sriubos. Taip praėjo 1945 metų Šv. Kalėdos.

Antrą Kalėdų dieną eina gandas, kad gausime cigarečių; kada ir kiek- dar neaišku, pagyvensime - pamatysime; esame, daugiau ar mažiau, pasidarę pesimistais. Kaip visuomet, ir šiandien sulošiau porą partijų šachmatais.

Gruodžio 27 d. Iš po tokių švenčių galyos neškauda. Šiandien, diena, kuri ilgai liks atmintyje; gavome cigarečių, anglišku, po 126. Iš kur jos, kas jas siuntėmes nežinome; tik visai spėliojame. O be to, gal ne taip jau ir svarbu. Svarbu, kad gavome. Be to, už savaitės- vėl tiek pat. Kas savaitę, kaip komendantas pranešė, lydraštyje pažymėta, kad neišduotų iš karto, bet dalimis. Dabar mums prasidėjo šventės... Cigarečių visi turime ir jų kaina smarkiai krito...

APIE PARTIZANŲ LAISVĖS KOVAS POKARIO LIETUVOJE

Dr. K. K a r v e l i s

/Paskaita, skaityta 1986 m. balandžio mėn. 27 d. Lietuvii Namuose, Toronte).

(t ė s i n y s)

3. Lietuva pasruvo savo didvyrių kraujuje, bet nepasidavė. Jėgoms senkant, Partizanų štabas išsiuntė patį iškiliausią partizaną Juozą Lukšą į Vakarus ieškoti pagalbos 1947 metų pabaigoje. Jis išbandė visus šaltinius: bandė paveikti popiežių Pijų XII, VLIKĄ ir Lietuvai palankias valstybes, bet be didesnių pasekmių. Čia laisvalaikiu jo buvo parašyta "Partizanai už geležinės uždangos" pirmoji laida. Būdamas įžvalgus ir supratęs partizanų liūdną likimą, jis iškristalizavo naują partizaninio pasipriešinimo planą, kuris tikėtų ilgos distancijos laisvės kovai, kuo mažiau praliejant kraujo. Jis planavo susitiprinti centralizuotos veiklos sistemą ir ryšius su užsieniu, iš kur ir begalima buvo tikėtis materialinės ir moralinės paramos. Gi visą Lietuvą planavo nusagstyti mažais, bet aukštų rezistencinių kvalifikacijų atsparos punktais, kurie ne tiek kautųsi, kiek informuotų tautą apie vidaus ir pasaulio įvykius, palaikytų tautos kovingumą ir laisvės troškimą. Taip tauta justų, kas ją gina nuo okupanto nuoskaudų, kas kovoja prieš okupaciją, kolonizavimą ir nutautinimą.

1950 metų spalio mėnesio naktį Juozas Lukša, pagal sovietinę spaudą su keliais pagalbininkais ir maža važta amunicijos, pinigų ir ryšių priemonių per klaidą buvo parašiotu nuleistas vietoj į Kazlų Rūdos miškus, į Žygaičių miškus, prie Tauragės. Važta pateko į okupanto rankas, o visi partizanai, vieni anksčiau, kiti vėliau, buvo sunaikinti arba patys nusižudė. Vėliau lėktuvu buvo nuleistas Julius Butėnas ir Jonas Kukauskas. Šio likimo išvengė tik Jonas Deksnys ir Jonas Kukauskas, kurie perėjo į Judo tarnybą okupantui.

Grįžus iš užsienio minėtiems partizanams, krašte padėtis jau buvo gerokai pašlijusi. Bolševikai jautėsi palaužę partizaninio pasipriešinimosi nugarkaulį ir ryžosi smogti paskutinį smūgį - kolchozų įgyvendinimą. Su juo partizanai nustojo materialinio ir operatyvinio užnugario. Kai kas tai skaito partizaninio pasipriešinimo pabaiga, nors tai ir neteisinga. Partizanai niekada neiškėlė baltos vėliavos, o tik pakeitė savo taktiką, kurią Juozas Lukša rekomendavo grįžęs iš Vakarų. Tai beginklis pasipriešinimas okupantui.

...Gaila, kad šių dešimtmečio laisvės kovų neįmanoma įvertinti skaičiais, kadangi nėra tikslesnių statistinių duomenų. Sovietų Sąjungos statistika šiam reikalui yra daugiau propagandinė, o partizanų duomenys rašančiajam neprieinami. Neturėdamas duomenų iš tiesioginių šaltinių, 1986. V. 22

esu priverstas naudotis "Register - Public" Rockford IL laikraščio žurnalisto Nino Lo Belo reportažu, spausdintu 1967 m. rugsėjo mėnesio pabaigoje. Kadangi tai yra bene pirmasis išsamesnis reportażas apie partizanines kovas Lietuvoje pokario metais, aš paskaitysiu jums charakteringesnes ištraukas, liečiančias ne tik pačias kovas, bet ir kovų balansą. Reportažo antraštė: "Mažai žinomas lietuvių karas".

Žurnalistas rašo: "Beveik visiškai nėra žinoma Vakarų skaitytojams istorija, kaip Antrajam Pasauliniam karui pasibaigus, Lietuvos Dovydas spyrsi sovietų Galijoto galybė. Spauda niekada neturėjo progos paskelbti tragišką istoriją, kaip ši pamirštoji Pabaltijo tauta išlaikė Rusiją per aštuonis metus įklimpusią į konfliktą.

Kovodama menkaverčiais ginklais, Lietuvos Laisvės Armija tęsė nepalaujamą karą prieš sovietų okupacines jėgas iki 1952 metų. Nors plieninių nervų partizanai patylomis, su dideliu įkarščiu tęsė savo karines kampanijas prieš sovietų kariuomenę, jiems niekuomet nepavyko patraukti Vakarų dėmesį arba duoti pasauliui žinoti, kad Lietuva buvo agresijos auka, o ne Sovietų valstybės partneris. Lietuvos laisvės kovotojai savo eilėse turėjo daugiau kaip 30,000 vyrų. Negalėdami gauti iš laisvojo pasaulio jokios paramos - nei moralinės, nei medžiaginės - jie buvo priversti baigti savo ginkluotą rezistenciją prieš SSSR. Be to, išsibaigė ir jų ginklų ištekliai.

Bekovodama su rusais, Lietuvos pagrindžio armija, spausdino ir platino laikraščius bei atišaukimus, ragindama žmones boikotuoti apgaulingus rinkimus, užpuldinėjo sovietų transportus, išvaduodama masinių trėmimų metu sugaudytus žmones, naikino policijos naguose esančius patrijotų ir jų šeimų sąrašus, užmušinėjo sovietų okupacijos pareigūnus ir palaikė krašte gyvas tautinės vienybės kibirkštis.

Nors lietuvių armijai nepasisekė jos svarbiausioji misija, sako žurnalistas, ji tačiau po savęs paliko archyvų bunkerius, kurie yra labai gerai paslėpti, apsaugoti nuo potvynių ir kaupia turtingus istorinės medžiagos rinkinius, už kuriuos Maskva bet ką atiduotų, kad tik galėtų gauti į savo rankas. Saugiai paslėpti dokumentai ir datos apie sovietų padarytus lietuvių areštus ir deportacijas. Deja, sklinda žinia, kad ir tie bunkeriai susekti.

/Bijodami, kad pasaulio viešojo nuomonė nesusidomėtų tuo tyliuoju karu Gintaro krašte, sovietai vietoje naudojė savo reguliarią armiją prieš Lietuvą, išsiuntė savo NKVD - slaptają policiją. Tuo būdu Kremlius gudriai išvengė galimų tarptautinių komplikacijų.

Per pirmuosius karo metus vien tarp 1945 ir 1949 metų NKVD jėgos neteko 80,000 savo vyrų. Per tuos

Gruodžio 28 d. Labai smarkus vėjas, net patikrinimo nedarė. Vėjas net stogus nukelia, pabūgo, kad vėjas mūsų kur nenuneštų. Barake tik mėlynuoja nuo dūmų, nuotaika gera... Vakare prie davinio gavome dar po 10 gramų tabako.

Pradėjo lyti, oras kaip Lietuvoje per Šv. Velykas. Nebelyja, ir oras atvėso.

Gruodžio 29 d. gavau knygą, kurią skaitau užsirišdamas angliškoms cigaretėms. Visi rūkome, barakas pilnas dūmų, atrodo, kad dėl to ir šilčiau.

Noriu užrašyti gaunamą davinį, kuris nei kiekiau, nei kokybe beveik nesikeičia:

Iš ryto- 1/2 litro pieno milteliais baltintos skystos kruopų sriubos su keleta džiovintų vynuogių, per pietus 1 ltr. neblogos sriubos, daugiausiai daržovių, kiek su riebalais ir sausas davinys: baltos duonos 300 gr., margarino 20 gr., sūrio 15 gr., marmelado 20 gr. Kitą dieną duonos tiek pat ir margarino, bekono konservų 22 gr., cukraus 35 gr., obuolų. Arbatos gali gerti kiek nori, jei neužšalo, bet ji nesaldyta.

Dirbantieji gauna papildomą duonos 120 gr., sriubos į savaitę 2 litrus, be riebalų. Mūsų bloke iš 4878-nių belaisvių yra 340 dirbančiųjų. Maisto norma maža, bet produktai geri. Visados esi alkanas, bet visą davinį sunaudodamas, ilgai dar truks, kol iš silpnumo mirsi... Bet užtai šiomis dienomis turime užtektinai rūkyti.

Vakare prasidėjo anglų kalbos kursai. Užsirašė 117 kursantų. Vadovėlių nėra, daromi užrašai. Barakas šaltas, tamsokas, sunku ir koncentruotis.

Gruodžio 30 d. Sekmadienis. Sveikatos patikrinimas. Nusilpusius perkelia į specialiai skirtą baraką, kuriame bus atskirai prižiūrimi, kad neprarūkytų savo davinio, o patys suvalgytų ir gal vėl atgautų kiek jėgų.

Gruodžio 31 d. rišome šluotas. Naujų Metų išvakarės, kurias numatėme sutikti pas "J". Čia mes šeši sutikome 1946-tuosius metus, kurie turės mums atnešti kokių nors permainų. Baigėme 1945-tuosius , kurie mums buvo nelaimingi, bet kartu ir laimingi- išlikome gyvi ir šioje pusėje. Dėkojame Dievui, kad leido mums gyventi 1945-taisiais ir prašome užlaikyti ir 1946-taisiais. Duok Dieve, šiais metais laisvę, leisk sugrįžti į nepriklausomą Lietuvą, kurios taip esame išsiilgę.

1946 m. sausio 1 d. Visi sveikinasis su Naujais Metais, per barakus eina su muzika. Oras gražus, naktį pašalo. Sausa, diena šalta, naktys šaltesnės, šaltos su vėju. Barakų stogai apšarmoję. Jie skardiniai. Šalta jau trečia diena.

Sausio 3 d. Žmonės, galima sakyti, vasariškai apsirėnę, o dar prie drėgmės- visai šala, dreba. Vakare gauname dar po 100 cigarečių.

Sausio 8 d. prie "J" pečiuko perskaičiau knygą. Mokausi iš užrašų angliškai. Dar gauname po 130 cigarečių. Kai neturėjome- tai neturėjome, o dabar tiesiog esame apversti rūkalais mūsų sąlygose. Reikia pasakyti, kad dalinai šios cigaretės padėjo, nes niekas nebepramušė dėl jų maisto. Biznieriai už kelias cigaretes jau maisto nebegaudavo ir pradėjo lošti iš cigarečių. Tie, kurie prasišo davė, tai tik savo maistą vėl pramušdavo... bet buvo smarkiai baudžiami, už tai pakliūdavo kelioms paroms į "Rūtų darželį". Taip vadindavo gardą 20x20 pėdų, viela aptvertą, kuriame reikėjo būti dieną ir naktį, nežiūrint koks oras.

Vakare gavome 10 gr. tabako, bet negavome davinio, sako kažinkokiam išlyginimui esą per daug išduota. Gal nuėjo pro šalį?... (bus daugiau)

KRITUSIAM PARTIZANUI

Atlikęs pareigą tėvynei,
Narsus kary, tu pražuvai...
Tu užgesai, kai laisvė švito,
Laimėjęs kovą tu ne sau...

Akis ne motina užspaudė,
Prie kapo neverkė sesuo.
Kovos lauke patrankos griaudė,
Raudojo ūkanas ruduo...

Tauta tau gražų vardą skyrė;
Nežinomu kapu esi !
Tau tapo motina - tėvynė.
Ir tavo broliai- mes visi !

Partizanų daina.

pačius karo metus virš 4,000 lietuvių, kolaboravusių su raudonaisiais, buvo pagrindžio sugaudyti ir pasmerkti mirti. Daugelis tų konspiratorių, tarnavusių šnipais ir išdavikais, buvo atsakingi už masines - apie 350,000 lietuvių deportacijas į tolimas Sovietų Sąjungos sritis, kur daugumas jų žuvo arktikos kacetuose - baigia žurnalistas.

Tokios žinios apie Lietuvos partizanų pokario dešimtmetį bolševikų okupuotoje Lietuvoje po ilgos tylos 1967 m. prasiveržė į didžiąją amerikiečių spaudą.

Jei prie šių amerikiečio žurnalisto skaičių dar pridėti apie 30,000 sužeistų rusų, apie 30,000 žuvusių ir apie 400 sužeistų laisvės kovotojų, tada turėtume apytiksliai dešimtmečio kovų statistiką. Pataisos prašosi 350,000 deportuotųjų skaitlinė. Mūsų šaltiniais ji turėtų būti 570,000. Truputį tiksliau galima apibūdinti moralinius ir dvasinius šio karo nuostolius abiem pusėms.

Sovietų Sąjungai šios partizaninės kovos buvo lyg įstrigęs kaulas vilko gerklėje, kurio ir gudrioji Komunistų Partija negalėjo nei nuryti, nei išspjauti. Nėra pasaulyje kitos valstybės, kur gyventojų ir ekskursantų judėjimas būtų taip suvaržytas, kaip Lietuvoje. Šio suvaržymo viena priežastis yra ir sovietų nepakeičiamas noras nuslėpti dešimtmečio partizaninį karą, jo priežastis ir pasekmes ne tik nuo pasaulio akių, bet ir nuo priaugančių lietuvių kartų. Šį karą jie ryžosi ištrinti iš istorijos, pavadinant jį banditų siautėjimu, palaikomu Lietuvoje užsilikusiu, fašistų ir amerikietiškuju kapitalistų, kur toks banditizmas esąs kasdieninis reiškiny. Rusų žodyne partizanais vadinami tik raudonieji kovotojai, vokiečių kariuomenės užnugaryje ir veikiantieji pagal Maskvos įsakymus, visi kiti tik banditai. Bolševikai laikosi nuomonės kad pakankamai ilgai ir intensyviai kartojant kad ir meilą, ilgainiui žmonės pradės tikėti, kad tai Tiesa. Šiuo motyvu vedini jie uždraudė ne tik rašyti, bet ir kalbėti Lietuvoje apie partizanines laisvės kovas. (b.d.)

3psl

KULTŪRINIS PUSLAPIS

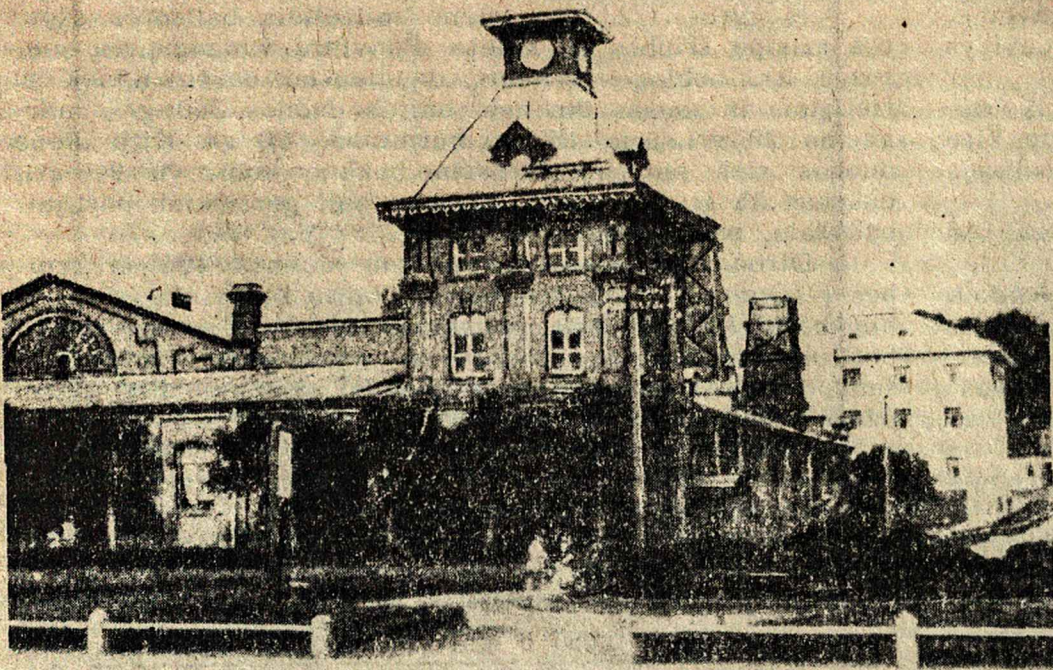
ELEKTROS ENERGETIKA

LIETUVOJE KADAIŠE IR DABAR

ALEKSAS VITKUS

/ištraukų tęsinys iš

"TECHNIKOS ŽODŽIO" Nr.1. 1986 - Sausis - Kovas/.

Kauno dizeline elektrinė 1925 metais

Latviai tuo laiku už mus buvo toliau pažengę: 1937 m. buvo statoma ant Dauguvos didžiulė 35,000 kW galingumo Kegumo elektrinė, kurią buvo numatyta vėliau padidinti iki 70,000 kW.

Tuo tarpu Lietuvoje visų elektrinių, instaliuotas galingumas buvo tik 27,000 kW, kuris visgi smarkiai didėjo: 1939 m. - 53,000 kW, o 1940 m. - jau 67,000 kW. 1930-40 metų laikotarpiu, nors ir tęsėsi pasaulinė krizė, pagyvėjo elektrinių statyba. Marijampolės, Pavenčių ir Panevėžio cukraus fabrikai pasistatė savo elektrines. Vykto mažesnės statybos ir daug kitur.

Anksčiau minėtas Energijos komitetas numatė statyti šiluminę elektrinę prie Rekyvos, tik 2 km. nuo senos veikiančios Bačiūnų elektrinės. Statyba pradėta 1939 m., vadovaujant inžinieriams Kaulakiui ir Gruodžiui. Elektrinės projektinis galingumas buvo 15,000 kW. 1940 metų pradžioje elektrinės pastatas buvo baigtas, ir prasidėjo įrengimų montavimas. Tų pačių metų pabaigoje,

jau rusams atėjus, elektrinė pradėjo veikti su 2,500 kW galingumo generatoriumi. Kuriai buvo naudojama vietinės Rekyvos durpės. Elektros energijai tiekti į Panevėžį buvo nutiesta pirmoji Lietuvoje 30 kV elektros tiekimo linija, kuri pradėta eksploatuoti vos kelios dienos prieš 1941 metų rusų-vokiečių karą. Laimei ir Bačiūnų ir Rekyvos elektrinės paliko karo metais nepaliestos.

1982 m. 110 V

1922 m. 6 kV Balčiūnai - Šiauliai

1924 m. 6 kV Kaunas - priemiesčiai

1930 m. 15 kV Petrašiūnai - Kaunas

1941 m. 30 kV Rekyva - Panevėžys

1956 m. 110 kV Petrašiūnai - Rekyva

1962 m. 330 kV Ryga - Šiauliai

1964 m. 330 kV Elektrėnai - Kaunas

1970 m. 330 kV Šiauliai - Panevėžys

1986? 750 kV Ignalina - Leningradas

Deja, didžioji Petrašiūnų elektrinė buvo besitraukiančių vokiečių susprogdinta 1944 m. liepos 29 d. Kartu susprogdino ir senąją Kauno elektrinę. Po dviejų dienų rusai įžengė į Kauną, ir tik būtiniausi vartotojai, kaip ligoninės ir kt. gavo elektrą iš karinių dizelinių traukinių. 1944 m. spalio mėn. pradėjo veikti Petrašiūnų popieriaus fabriko 2,500 kW galingumo turbina. To betgi neužteko, ir dar ilgokai elektros energiją tiekė energetikos traukiniai.

Susprogdinta buvo ir Vilniaus (8,500 kW) elektrinė ir smarkiai apgriauta - Klaipėdos (19,500 kW). Iš viso tuoj po karo liko tinkama naudoti tik 8,700 kW, tai yra apie 12% kiek turėta 1940 metais.

Karo žaizdos turėjo būti greitai gydamos. Elektrinės buvo pamažu atstatomos, ir jau 1948 metais Lietuvoje pagamino daugiau elektros negu 1940 metais. Ypatinčiai didelis dėmesys buvo skirtas Petrašiūnų elektrinei. 1946 m. spalio mėn. pradėjo sukintis pirmasis 3200 kW generatorius. Po ketverių metų stotis pasiekė prieškarinį galingumą, o 1958 m. jos galingumas buvo 60,500 kW, net keturis kartus didesnis negu iki karo.

mane našle padarė. Vyras buvo mokytojas, tai jį išgabeno į Sibirą ir greičiausiai jau nebėra jo gyvo.

- Dieve, Dieve, kiek nelaimių tie karai atneša...

Dar kiek laiko draugės kalbėjosi ir Laima suprato, kad klases draugė Birutė apie jos praėjusius metelius nieko nežinojo. Kalboms galų nebuvo, ir prie viso kito, Laima neaiškiai užsiminė apie tą pasklidusį gandą, kad buvo vaikas išmestas iš lėktuvo. Dar daugiau viskas pasitvirtino, nes Birutė dirbo valsčiaus savivaldybėje ir puikiai žinojo apie sudarymą naujų dokumentų išmestinukui. Jis dabar buvo Motūzienės sūnus, vardu Šarūnas. Dėl to keisto jo atsiradimo, klebonas patarė jam antrą vardą kabutėse pridėti - "Išmestinukas".

- Ar buvai ir krikštynose?

- Buvau dar ir bažnyčioje. Iš ten buvau pakviesta į vaišes.

- Tokių nuotykių dar nesu girdėjusi. Visą laiką tą nebūtą istoriją laikiau tik žmonių sugalvota, bet mat, pasirodo, tikra teisybė... kalbėjo Laima, kaip niekur nieko. Birutės motina buvo labai nuoširdi moteris, tai taip ta dienele ir praėjo. Atsilenkiant vakarui, Laima išskubėjo į stotį. Gal būtų pas gerąją draugę ir nakvojusi, bet pas ją atsirado ir svečių, tad saugumo sumetimais, Laima išsiskubino.

Dabar jau ji viską žinojo. Tikrai nebuvo reikalo Motūzienę aplankyti, nes Birutė buvo užsiminusi, kad buvę ir žingeidžių moterių iš miestelio, nuėjusių pas ją gauti daugiau žinių apie tą įvykį, tai ta geroji moteriškė parodžiusi joms duris.

Reiškia, nereikia jos daugiau varginti, o eiti savo keliu. Mintys taip sakė, bet norai kitaip diktavo ir galų gale ji vis tik pasuko į Paliepių kaimą, o ne į stotį. Nutarė į vidų neiti, o tik nuraminti žingeidumą ir prisirytinus, per langą pasižiūrėti.

Vėjas su šalčiu stiprėjo ir košė Laimos drabužius, bet kelias buvo netolimas. Nurodyta sodyba skendo tamsioje. Ją apsupę medžiai braškėjo nuo vėjo ir šalčio. Ši kartą taip pat Laimai mėnulis padėjo: dangus buvo švarus ir jis metė šešėlius taip, kaip ir fronte perėjimo metu.

Laima atsargiai apžiūrėjo namo langus ir per vieną pusiau uždengtą galėjo matyti kas darėsi troboje. Langai buvo neužšalę, nes stropi šeimininkė tarp jų ant baltos vatos buvo išdėsčiusi sieros rūgšties stiklinėles drėgmei sutraukti. Laima matė moteriškę sūpuojančią vaikėlį ir jį rūpestingai nešiojančią. Gal Laima ir ilgiau būtų taip stovėjusi ir žiūrėjusi, bet šaltis ją vertė į kaulą. Čia pat palangėje sukabėjusi maldą, šluostydama ištryškusias ašaras, bėgčiomis pasileido nugaleti tuos tris kilometrus į stotį. Laimei, traukinys turėjo ateiti už pusvalandžio, ir ši kartą jis pasirodė laiku.

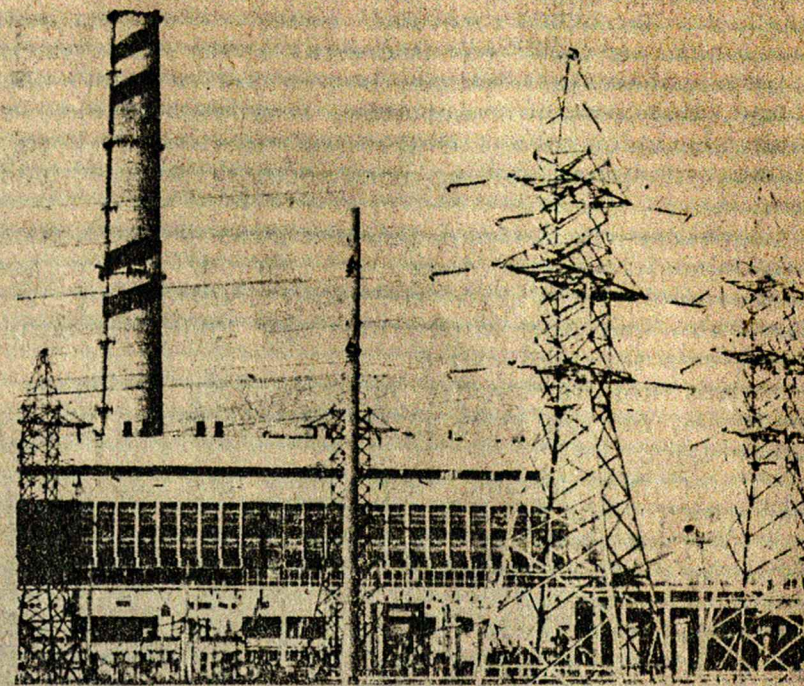
Besėdint traukinyje, šalčio bangos virto į stambius prakaito lašus. Rodos intum ir visus sumirkusius prakaitu drabužius čia pat nusimestumei.

Nuo stoties dar buvo geras gabalas kelio ir Laima atsisėgėjusi skubino pas seserį. Ši kartą pajuto, kad tas karštis susimaišė su aštrėjančiais krūtinės skausmais. Išsekusi ir karštyje paskendus, šaltą gruodžio naktį Laima jau su skundais ir negalavimais, tik peržengusi slenkstį, pasibėdėjo seserei Albina. Apie valgį ir nepagalvojo. Patikrinus temperatūrą buvo peršokusi keturiasdešimt. Visą likusią nakties dalį Laima blaškėsi ir skundėsi čia šalčiu, čia karščio bangomis. Nepagerėjus ryte Albina sukrito parvežti gydytoją iš apskritys miestelio, nes bažnytikaimyje jo nebuvo.

Gydytojas atvažiavo prieš pietus. Apžiūrėjęs, apdėliojo taurėmis visą krūtinę ir nugarą. Po to svarstė, kokius vaistus prirašyti, nes, kaip jau žinome, jų labai

Kauno termifikacinė elektrinė

Tų laikų mūsų gigantai, kaip Petrašiūnų elektrinė buvo gana maži, palyginus su didžiosiomis pramoninėmis šalimis. Štai Chicagoje 1924 m. Crawford elektrinė, prie Pulaski ir 35-tos gatvių, pradėjo darbą su vienu 50,000 kW generatoriumi. 1929 m. Commonwealth Edison pastatė didžiausią pasaulyje 208,000 kW generatorių prie Illinois-Indianos sienos. Jis išbuvo didžiausiu net 25 metus. 1940 m. ComEd jau turėjo 2,000,000 kW galingumo, tai buvo apie trisdešimt kartų daugiau, negu visa Lietuva.

...Pirma 220 kV linija Vokietijoje pradėta 1924 m. 1934 m. ištiesiama 275 mylių linija JAV nuo Hoover užtvankos iki Los Angeles su 287 kV įtampa. Tai liko aukščiausia pasaulyje įtampa iki II-jo pasaulinio karo.

Po Antrojo pasaulinio karo elektros poreikavimai pradėjo augti didesniais tempais ne tik visame pasaulyje, bet taip pat ir Lietuvoje.

Šiaurės Lietuvoje labai praverė išlikusios sveikos Bačiūnų ir Rekyvos elektrinės. Nuo šių elektrinių prasidėjo didysis Lietuvos energetikos sistemos kūrimas. 1956 m. nutiesta pirmoji 110 kV elektros tiekimo linija, sujungusi Petrašiūnų ir Rekyvos elektrines. 1957 m. Rekyvos elektrinės galingumas padidintas iki 11,000 kW.

Pastačius 48,000 kW galingumo Vilniaus termofikacinę (šildymo reikalams) elektrinę, 1955 m. prasidėjo iki to laiko didžiausia statyba - Nemuno hidroelektrinė prie Kauno. Tai buvo sena dar nepriklausomybės laikų lietuvių tautos svajonė - gauti elektrą iš Nemuno.

1959 m. pagrindiniai statybos darbai buvo baigti, ir Nemunas pažabotas. Atsirado Kauno jūra. Pirmasis generatorius pradėjo tiekti srovę 1959 m. lapkričio mėn., o projektinė 90,000 kW galia buvo pasiekta 1960 metais. Tada Lietuvos elektrinių galia jau sudarė 412,000 kW ir, daugiau kaip šešis kartus, viršijo prieškarinę jų galia. Tačiau ir tai greitai nebepatenkino augančių poreikių (bus daugiau

trūko, o kaikurių visai nebuvo. Laima gavo abiejų plaučių pusių uždegimą. Prirašė, ką galėjo ir pasakė, kad tik krizė pasakys, ar ligonė išgis...

Laima šį kartą su liga kariavo labai sunkiai. Jau antrąją dieną ji pradėjo kliedėti ir matė įvairiausius vaizdus. Daugiausiai ji kažkieno prašė grąžinti jos kūdikį, vėliau nebeprašė, bet primygtinai reikalavo jį parodyti jai tą paskutinį kartą. Dažnai ją reikėjo tvirtai suimti, kad apimtų. Ją prižiūrėjo Albina, motina ir dar viena moteris, kuri kažkada buvusi prie ligonių ir žinojo kaip dėti kompresus. Trečios dienos popietę motina raudodama išvažiavo pasikalbėti su Motūziene. Motūziene ir į kalbas nesileido, sužinojusi, kad kažin kokia mergina norinti būti to vaiko motina. Raudodama, ilgai pasakojo Laimos motina, kiek dukte iškentėjo ir kaip vaiko meilės traukiama, perėjo per frontą. Priminė, kad ji norėjo tik paskutinį kartą prieš mirštant jį pamatyti.

Galų gale, matydama motinos ašaras ir kad dukte paskutinio prašymo reikalaujanti mirties patale, pasiruošė į kelionę su mažu kūdikiu.

Rogių kelias buvo geras ir sartis jas vežė apie trejetą valandų. Laimai matomai artinosi krizė ir ji blaškėsi, kartodama vis tą patį, kad leistų pamatyti sūnų.

Motūziene pradėjo raudoti kartu su motina ir skubiai šiltoje troboje išrengė vaiką. Prinešusi prie ligonės, Motūziene kalbėjo, kad štai, jau atnešė parodyti, bet ligonė buvo kitame vaizdų pasaulyje ir to nesuprato, tik vis toliau tą patį kartojė. Belaikomas vaikas pravirko ir ligonė puolė iš lovos, tik jos motina ją sugriebė. Laima lyg atsipeikėjo, žiūrėjo į jai rodomą kūdikį ir pradėjo garsiai šaukti:

- Taip, tai mano mažytis! Taip tai mano mažytis! Va, matau apgamėlę prie akytės. Taip, tai jis! Šventoji Marija pasigailėjo ir leido man jį dar pamatyti...

Apsilpusi žiūrėjo į vaiką ir galų gale tyliai prabilo į Motūziene:

- Žinau, tu verta jo. Žiūrėk, kad ir kas atsitiktų, neapleisk jo. Dėkoju tau, brangioji, tikrai dabar įsitikinau, kad tai tas, kurį išsiunčiau iš Rusijos pas savus...

Ji atsileido ant patalų ir pradėjo kažką kitą kalbėti. Netrukus, jos veidą išmušė stambūs prakaito lašai ir ji jau tik pamažu virpino lūpas. Po kiek laiko užmetė ranką ant galvos ir pradėjo lygiai kvėpuoti.

Motina suspiegė viduraslyje:

- Ko laukiate, dekit grabnyčių žvakę!

- Tuoj, tuoj mama, bet kad ji atrodo, tik ramiai užmig, gal pagerėjo pamačius kūdikį.

- Dievo valia - pridėjo Motūziene. Ji tiek prikenėjo, gal Dievulis jai padėjo.

- Sakiau, kad garsvyčių karšti kompresai jai padės, - pridėjo iš kampo kompresų dėjęja.

Vakaras buvo šaltas ir ramus. Mėnulis šaipėsi praeinančiam debesėliui. Laima miegojo ramiai. Motūziene su mažyčiu nakvojė Albino lovoje. Motina meldėsi, varstydamą rožančių. Bažnytikaimis jau miegojo. (I-os dalies pabaiga)

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

IŠMESTINUKAS

16. A P Y S A K A

(Praeitame "NL" nr. buvo įklijuotas šios atkarpos juodraštis. Pakartojame tekstą, koks jis turėjo būti. "NL").

Už savaitės atlydis keliu vėl aptvarkė. Didesnius vieškelius valė ištisos grupelės žmonių, nes buvo įsakyta viršaičiams labai stropiai nuvalyti. Matyti, reikėjo atsitraukimui kelių. Frontas ne tik braškėjo, bet galima sakyti, jau tikrai lūžo. Lūžo ne tik Rytuose, bet ir įsikėlimas Vakaruose sumaišė Adolfui visas kortas. Pranešėjas dar bliovė kaip bliovęs, bet jau tik tiesino frontus ir laukė baigiant stebuklingųjų ginklų, kurie tuos nedorėlius anglius ir amerikiečius sulamdys ir paklupdys ant kelių, o jau slavišką kaulę ne tik paskers, bet ir į skalbimo miltelius suvirins.

Šaldamos dienele slinko prie pačių Kalėdų. Kiek ten ir belikė - vos dvi savaitės. Žmonės pamažu pradėjo ruošti žiemos šventėms. Dažniau pasimatydavo neaiškūs dūmeliai nuo svinamų kiaulių, o vietomis pradėjo gyvybė atsirasti ir kipšukų buveinėse - pirtyse ir jaujose. Ten, prie apsisvalymo ir skystimėliui vamzdelius lankstė. Kokios gi ten gali būti šventės be gėrimėlių! Paupės Milaknis ėjo iš kiemo į kiemą, užraugdamas apynėlio alutį šventėms; su "šamarlaku" negi pasirodys.

Tai, prieš tas dvi savaites prieš Kalėdas, Laima, pasitarusi su seserimi ir jos vyru, nutarė aplankyti našlę Motūziene ir tikrai įsitikinti, ar ženklelis ant kūdikėlio tikrai parodo, kad tai tas pat ieškomasis. Geležinkelio bilietą parūpino Albino vyras ir Laima pirmadienio ryte išvažiavo, pralenkdamą tik vieną stotelę.

Apsidairiusi perone ir nematytdama jokios prie durų kontrolės, išslinko į aikštelę. Niekas jos netikrino, moterys mažai reikalingos Vokietijos pergalei, o antraturėjo jokių ryšulių, reiškia, spekuliacijos nevarė, tai ir tikrinti tokių niekas netikrino.

Nors valsčius gretimas, bet Laimai neteko ten būti, todėl pasiklausė pirmą sutiktą su malkų vežimu kaimietį kello ir neskubėdama pasuko nurodyta kryptimi.

Kadangi reikėjo pereiti miestelio gatvę, ji neskubėdama, apsidairydama ėjo išvažinėtu rogių keliu. Miestelyje ir vienas nuo bažnyčios šaligatvis buvo nuvalytas nuo sniego. Laima žiūrėjo į pusiau rūke paskendusį bažnyčios bokštą, kai švelnus balsas ją staigiai prakalbino:

- Tikriausiai neklystu, nors jau keli metai prabėgo.

Laima sustingo. - Argi jau nebepažįsti savo klases draugės Šereikaitės?

Laima dar negalėjo iš to nustebimo ir kartu ją pagavusios baimės prakalbėti. Mergaitė, eidama šalia jos, dar kartą pridėjo: - Nesigink, matai, kad aiškiai atpažįstu Laimą Baltušytę.

Pavadinimas vardu ir pavardė Laimą atvertė į tikrovę, ir ji lyg iš miego pabudusi, sukluskė:

- Taip, kurgi ne, tai mano lotynų kalbos apšvietėja, Birutėlė. Tai kaip gi čia dabar papuolei?

- Gal geriau paklausti, kaip tu į mano miestelį atklydai. Čia netoli į dvoro pusę gyvenu ir kaip tik turiu laisvą dieną, tai turiu su tavimi širdelės išplauti.

- Tikrai nuostabiai susitikome. Atsitiktinai čia užklydau, nes mano traukinys nelauk išvažiavo, mane čia palikdamas, dabar laukiu kito ateinant, bet kada bus - niekas nežino, tai nutariau pasivaikščioti ir va...

- Mane susitikai. Gerai, gerai, tuojau drožiam pas mane. Aš gyvenu viena su mama.

- Reiškia, taip pat neištekejusi?

- Buvau, Laimute, ištekejusi, bet tie bolševikai

IŠ PADANGĖS MIELOS

(IŠ SPAUDOS OKUPOUTOJE LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE)

• KLAIPĖDOJE vyko vaikų piešinių konkursas jūrų tema. Šios rūšies konkursai rengiami jau penki metai. Juos puoselėja Jūrų Muziejaus ir Akvariumo darbuotojai. Konkursai skatina domėtis jūrininkystės gyvenimu ir gamtos apsauga.

Grafikos ir akvarelės būdais mokiniai vaizdavo vandenų pasaulį, uosto gyvenimą, žvejų ir jūrininkų darbus.

Muziejaus premiją laimėjo Klaipėdos Dailės Mokyklos mokinė M. Kondrataitė, latvis, gyv. Rygoje ir dalyvavęs konkurse M. Zvirbulis laimėjo Lietuvos Jūrų Laivininkystės žymenį.

• Trumposios novelės Vakare, vykusiame Meno Darbuotojų Rūmuose dalyvavo eilė rašytojų: J. Aputis, G. Isokas, E. Ignatavičius, J. Ivanauskaitė, V. Juknaitė, S. T. Kondrotas, E. Liegutė, D. Mušinskas, V. Papievis, N. Pranckevičiūtė, S. Šaltenis. Vakariui vadovavo literatūros kritikas A. Zalatorius.

• VILNIAUS aviacijos lėktuvų palydovių ("stewardess") kolektyvas, kaip rašoma, paskyrė Taikos fondui premiją, kurią jos buvo gavusios už laimėjimą socialiniame lenktyniavime.

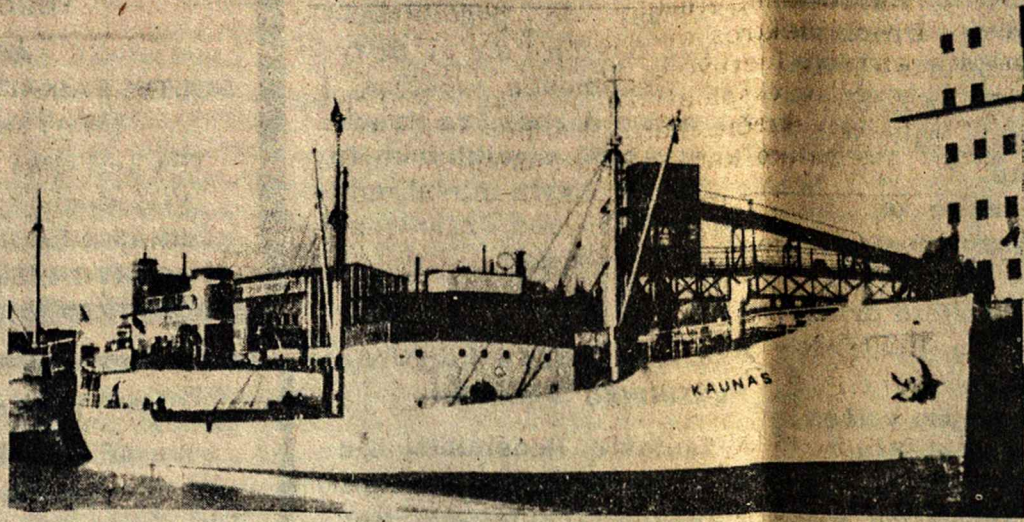
Kaip žinome, tokiems neva "taikos" fondams visi privalo aukoti, tik ne visiems praneša, kad tos aukos eina "taikai" stiprinti Afganistane, kelti demonstracijas prieš nekomunistines Vakarių valstybes ir panašiams triukams, nes tiems reikalingas išleidžiamas milijonų kosumos ir jų vis dar ne užtenka. Kažin kiek "sava" noriškai suaukoti buvo leidžiama bent jodo tablečių iš-

sigijimui po Černobilio katastrofos.

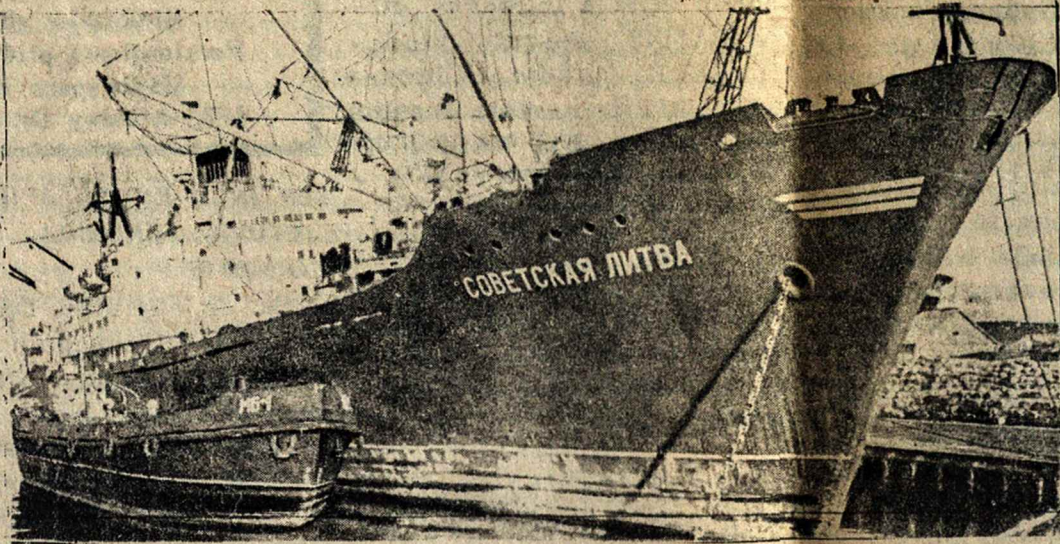
"OKTAVA" AFRIKOS KONTINENTE

Valstybinės Filharmonijos estradinis orkestras "Oktava", kuriam vadovauja Mindaugas Tamošiūnas, gastroliavo penkiose Afrikos valstybėse - Angoloje, Botsvanoje, Mozambike, Zambijoje ir Zimbabvėje. Iš viso grojo 30 - tyje koncertų. Turbūt, nustebė, kad ano kontinento tikrieji gyventojai gali pamo-

TAUTA YRA TADA ŽUVUSI, KAI JI PATI SAVES IŠSIŽADA. JOKIOS KITOS PAJĖGOS JOS SUŽLUGDYTI NĖGALI
Dr. Gv. Valančius

Nepriklausomos "Lietuvos Baltijos Lloyd" laivas "Kaunas" 1938 metais

Vienas tipiškas šių dienų "lietuviško" laivyno laivas "Sovetskaja Litva" Klaipėdos uoste, kuris, anot Pilačio, "atstovauja lietuviškąjį laivyną", įskaitant ir laivo pavadinimo užrašą. Nuotraukos iš "Lietuvos Pajūrio" nr. 51, 1986 m. balandžio mėn.

kyti estradinės muzikos bet kokį ansamblį, net ir Maskvos siunčiamą.

• JURBARKE vyko moterų džiudo pirmenybės, kuriose dalyvavo 66 sportininkės iš 8 rajonų ir miestų. Nugalėtojų vardus iškovojo 7 lietuvės ir 2 rusės.

NORVEGAS PROFESORIUS DOMISI LIETUVIŲ KALBA

Neseniai Vilniuje lankėsi Oslo Universiteto profesorius Terje Matiasen, kuris kalbėti angliškai, lietuviškai moka lietuviškai ir šiuo metu ir rusiškai.

PRIEŠ 101 METUS

1885 m. kovo 25 d. gimė Juozas BALČIKONIS, "Lietuvos Ūkininko", "Vilties", "Mokyklos" ir kt. bendradarbis. K. Būga mirus, Lietuvių Kalbos Žodyno redaktorius. 1942 m. buvo išleistas jo pirmasis tomas.

1938 m. buvo išleistas M. Petkevičiaus Katedrizmo fotokopija iš 1598 m. originalo.

1885 m. balandžio 16 d. Joniškioje gimė Kazys Žukauskas, Vėjurko slapyvardžiu bendradarbiavo "Vilniaus Žiniose", "Žarijoje", "Lietuvos Ūkininke", "Lietuvos Žiniose" ir kitur.

1885 m. rugsėjo 20 d. Kelmėje gimė Bronius Laucevičius, "Kovos" ir kt. bendradarbis. "Veidrodžio" redaktorius ir B. Vargšo slapyvardžiu išspausdino kelias dešimt draminių veikų.

1885 m. rugsėjo 21 d., Buktiškiuose, Barzdų vlsč., gimė Andrius Baltrušaitis, "Ūkininko" ir "Naujienų" bendradarbis, Ciprijono Viskantos slapyvardžiu išspausdinęs kelias apysakaites. ("Lietuvių Rašytojų Kalendorius")

"NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS"

NAMŲ REMONTO VAJUS

-MALONŪS "NL" SKAITYTOJAI, prašome pasinaudoti šia atkarpa ir ją atgal atsiųsti "NL" adresu:

Siunčiu "NL" prenumeratą už 198...m.....dol.
"NL" namų remonto vajuidol.

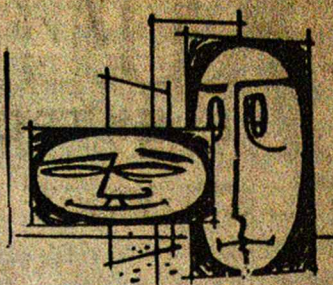
Mr./Mrs.
Adresas

AR PASKAITAI SAVO VAIKUI LIETUVIŠKŲ LIAUDIES PASAKŲ? JOSE RASI IR GROŽIO IR HUMORO IR IŠMINTIES!

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA

RADIO 1410 MONTREAL
KIEKVIENĄ ANTRADIENĮ NUO 11:30- 12 val. nakties
Programos vedėjas: LIUDAS STANKEVIČIUS
1053 Albanel Cr. Duvernay, Laval, P.Q. H7G 4K7
Tel.: 669-8834

KREIVI VEIDRODŽIAI

TOKIOS TAISYKLĖS

Tėvai užklausk savo vyresnės dukters, ko ji norėtų savo gimimo dienai.

- Bėgčiojimo ("jogging") kostiumo, - atsakė ji.
- Ar tikrai? Juk nebūtina! Reikalinga bėgimui tokio drabužio, - norėjo užsitikrinti tėvai.
- Žinoma, kad reikia! Kitaip atrodytų, kada aš vėluoju į autobusą, - paaiškino duktė.

• Banko banditas, paklaustas kodėl jisai apiplėšė tiek daug bankų, atsakė: "Todėl, kad juose yra pinigų."

• Pas psichiatrą atvyko girtuoklis pasikalbėti apie savo brolį.

- Jis fantazuoja, kad esąs ataus etiketė ant butelio, - sako susirūpinęs pacientas apie savo brolį.
- Geriau būtų jį čia atsivesti, kad aš jį pamatyčiau, - siūlo gydytojas.
- Atsivesčiau, sako brolis, bet negaliu nulupti nuo butelio!

Parinko O. L A Š A S
TV GALI BŪTI KENKSMINGA VAIKAMS
(tęsinys)

Maži vaikai visiškai tiki, ką jiems sako suaugusieji, jie yra ypatingai jautrūs metamiems į juos TV reklamininkų žodžiams. Tačiau, maždaug 7-10 m. vaikai (pagal "Harvard Business Review") jaučiasi erzunami perdėtų ar apgaulingų reklamų. Sulaukę 11 ar 12 m. amžiaus, vaikai pasidaro šaltai cinikais, kas liečia reklamas, o tuo pačiu neužuojantis ir bendrai pradeda linkti į tą kryptį.

Kaikurios studijos nurodo, kad gausūs reklaminiai epizodai su vaizduojamais "konspiraciniais" akių mirkėjimais, "nukalbėjimais" ir "planų" sudarymais, gali numenkinti labai svarbų gyvenime pasitikėjimo jausmą, kurį įgauna gerai auklėjamas vaikas iš savo jį mylinčių tėvų.

• Aš taip pat rūpinčiausi, - rašo autorius - ar ilgos valandos, praleistos prie TV neatrenkamų programų nepadarė mano vaikų pasyviais ir ar nepakenkia jų pačių vaizduotės vystymuisi.

Bendri tyrinėjimai todo, kad ilgavaldžiai TV žiūrėtojai blogiau skaito spausdintą tekstą. Ar dėl to, kad jie mažiau laiko skiria mokyklos namų darbams? Ar dėl to, kad jiems lieka mažiau laiko skaityti savo malonumui ir taip neišlavina savo skaitymo sugebėjimų? TV žiūrėjimas išties nėra toks stimuliuojantis, kaip skaitymas ar darbavimasis su kokia nors medžiaga.

Priešmokyklinio amžiaus vaikai mažiau žaidžia, jeigu jie daug laiko praleidžia žiūrėdami TV, ir tai yra kenksminga, nes žaidimai yra labai svarbus faktorius augančiam vaikui. Fantazijos pasaulis, kurį mes sukuriame be žaisdami, skatina vystyti vaizduotę ir sumažina baimingas įtampas. Bendraujant su žaidimų draugais, ne tik vystosi kalbėjimo sugebėjimai, bet taip pat išmokstama, kad galima susipykti ar nesutikti ir vis dėl to išlikti draugais. Man būtų labai skaudu, kad mano vaikai tų sugebėjimų neturėtų.

• Jeigu mano vaikai būtų dažnai neramūs ar pavargę, rūpinčiausi, ar dėl to nėra kaltas per ilgas TV žiūrėjimas.

Dažnas vaizdų ekrane perjungimas sukelia greitai besisukančio, sūkuringo pasaulio vaizdą. Net tokia tikrai gerbtina serijinė vaikams programa "Sesame Street" peršoka kas kelios minutės kiton temon. Komercinėse reklamose pranešimų aukščiausias momentas pasirodo kas 30 sekundžių. Ir dauguma vakarinių žinių fragmentai trunka vidutiniškai tik 2 minutes.

Kaikurie ekspertai yra susirūpinę, kad ilgavaldinis TV žiūrėjimas vaikas pripranta išlaikyti dėmesį tiksliai labai trumpam laikotarpiui. Toks vaizdų greitas sukimasis taip pat nuvargina protą.

Jeigu aš matyčiau, kad televizija pasidarė labiausiai įtakinga mano vaikų gyvenime, aš labai rūpestingai tvarkyčiau, kad gyvenimą pajavirinantį priemonę nepasidarytų kenksminga.

Kaip aš to siekičiau?
Aš nukreipčiau vaikus nuo programų, kurios žadina nepasitikėjimą ar sukelia neramumą; kurios rodo įstatymus prižiūrinčius darbuotojus esančius kvailiais ar pajaukos vertais ir nuo programų, kurios yra prikrautos reklamomis, skirtomis suvedžioti vaikus. (b. d.)

ASMENINĖS DOVANOS GIMINĖMS LIETUVOJE

Po naujų pertvarkymų ir taisyklių pakeitimo siuntiniams į Lietuvą siųsti, dabar vėl, galima paremti savo artimuosius pasiunčiant jiems naudingų dovanų.

Šių metų pradžioje siūlome šiuos dovanų siuntinius:

1986 - 1

Vyriškas arba moteriškas bliuzonas-anorakas, velvetinės "Wrangler" firmos džinsinės kelnės, vyriški arba moteriški sportiniai batai firmos "Adidas".

Šio siuntinio kaina pasiunčiant oro paštu\$ 160.-

1986 - 2

"Adidas" firmos sportinis kostiumas, sportiniai batai firmos "Adidas", vyriškas arba moteriškas megztinis, vyriškas arba moteriškas bliuzonas, velvetinės arba denim medžiagos džinsinės kelnės firmos "Wrangler" arba "Levi".

Siuntinio kaina su pasiuntimo išlaidomis\$ 280.-

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, pasiunčiame palikimus į Lietuvą praktiškiausiu ir naujiausiu PAVELDĖTOJUI BŪDU.

Dėl smulkių informacijų ir patarimų prašome rašyti:

BALTIC STORES & CO.

(Z. JURAS)

11 London Lane, Bromley, Kent.

BRI 4HB, ENGLAND

Tel. 01 460 2592

AA CENTRINĖS:

Montreal 273-7544

Ottawa 523-9977

Toronto 489-3693

Hamilton 522-8392

London 438-1122

Windsor 252-3842

Calgary 287-2712

Winnipeg 233-3508

Sudbury 674-6217

JEIGU GERI IR GALI GERTI - TAVO REIKALAS
JEIGU NORI NUSTOTI - MŪSŲ

ATEIK Į LIETUVIŲ A.A. (ALCOHOLIC ANONYMOUS) GRUPĖS SUSIRINKIMĄ. SUSIRENKAME KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ, 7722 GEORGE ST. LA SALLE, QUE. 8 val. vakaro

ARBA SKAMBINK MUMS:

Leonui G.: 366-2548 (namų); 489-5391 (darbo);

Henrikui N.: 366-7770 (diniui L.); 768-9606;

JONUI R.: 337-8637

Taupyk ir skolinkis

**Pirmutiniame ir didžiausiame
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE**

PARAMA

MCKA: 7½% už 90 dienu term. indėl. 7½% už 6 mėn. term. indėl. 7¾% už 1 metų term. indėl. 7¾% už 2 metų term. indėl. 7¾% už 3 metų term. indėl. 9% už pensijų planą 7½% už specialią taup. s-tą 7% už taupymo sąskaitas 6-7½% kasd. palūk. sąskaita 6% už čekių sąskaitas	IMA: už asm. paskolas nuo ... 11% už nekiln. turto (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu 1 metų 10¼% 2 metų 10½% 3 metų 10¾% (fixed rate) su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų 9¾% (variable rate)
---	--

AKTYVAI VIRŠ 51 MILIJONO DOLERIŲ

Asmeninės paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgicijus iki 75% (kainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių perlaidos, kelių čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicijai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West,
Telefonai: 532-8723 Toronto, Ontario
ir 532-1149 M6P 1A6

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI VIRŠ 29 MILIJONŲ DOLERIŲ

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais 10-3 Antradieniais 10-3 Trečiadieniais 10-3 Ketvirtadieniais 10-8 Penktadieniais 10-8 Šeštadieniais 9-1 Sekmadieniais 9-12.30	MOKA UŽ: 90 dienų term. indėlius 8% 180-185 d. term. indėlius 8% Term. indėlius 1 metų 8¼% Term. indėlius 2 metų 8½% Term. indėlius 3 metų 8¾% Pensijų sąskaitų 9% Specialių taupymo sąsk. 7½% Taupomųjų sąsk. 7% Kasd. taupymo sąskaitų 7% Depozitų — čekių sąskaitų 6%
--	--

DUODA PASKOLAS:

asmenines nuo 11%
mortgicijus nuo 10% — 12%

ANAPILYJE skyrius veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgicijus iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybės pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmenines paskolas iki \$10,000. Pardudame pinigines perlaides (money orders) ir keliones čekius (travelers cheques). Neįimam mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamos įvairios sąskaitos. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽININGAS PATARNAVIMAS!

KANADOS LIETUVIŲ FONDO ĮNAŠŲ SĄRAŠO sudarytojai prašo pataisyti atsiųstame "NL" sąrašė padarytą klaidą. Turi būti: "Įnašus papildė... 98. Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas iki \$2200.

Mažosios Lietuvos Fondas

217 Bedbrook Ave., MONTREAL-WEST, Que., Canada H4
Canada H4X 1S2

ISIJUNKIME Į MAŽOSIOS LIETUVOS FONDĄ ŠIANDIEN, t a p d a m i:

RĖMĖJAI: \$10,- gaudami visus aplinkraščius ir nuolatine informacija.

NARIAIS: \$100,- metinis arba \$1,000 vienkartinis mokestis; gaudami viską, kaip aukščiau pažymėta, mėnišką pažymėjimą, visas Fondo išleistas knygas su nario pavardės paminėjimu.

MECENATAIS: \$1,001 ir daugiau. Gaudami viską, kaip aukščiau paminėta su privilegija pasirinkti knygą finansavimui.

STEIGĖJAI: \$3,000. Gaudami viską kaip aukščiau, su nuotrauka vienoje pasirinktoje knygoje.

☐ Taip, noriu įsijungti.
☐ Priedu čekį sumoje:
☐ Atsiųsiu čekį.

Data:

(Vardas ir pavardė)

(Miestas, prov. / valstija)

ZIP CODE Telefonas

**JEIGU GERI IR GALI GERTI - TAVO REIKALAS
JEIGU NORI NUSTOTI - MŪSŲ!**

ATEIK Į LIETUVIŲ A.A. (Alcoholics Anonymous)
GRUPĖS SUSIRINKIMĄ. SUSITRENKAME KIEKVIENA
PENKTADIENĮ IŠCANYTOJO PARAPIJOS SALEJE.
(Skersai gatvės nuo pensininkų rūmų, 1610
Bloor St. West, kampas Indian Rd.) 7:30 val. v.

SKAMBINKITE Tel.: 487-5591

toronto

**KANADOS LIETUVIŲ
MEDIKŲ DRAUGIJA**

Balandžio 10 d., Kanados Lietuvių Medikų Draugijos metinis susirinkimas įvyko 6 val. v., dr. R. ir A. Karkų rezidencijoje Baby Point Cres., Toronte.

Paskaitą skaitė dr. M. Hake (ausų, nosies ir gerklės ligų specialistas, Toronto Universiteto profesorius). Paskaitą iliustravo filmomis.

Po paskaitos vyko vaišės. Dalyvavo virš 50 svečių.

Šiais metais Kanados Lietuvių Medikų Draugijos Valdybos pirmininku yra dr. M. Valadka (sūnus), sekretorius — dr. R. Karka. J.

• **KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS** Toronto Apylinkės Valdybos posėdyje gegužės mėn. 15 d., vykusiame LIETUVIŲ NAMUOSE, buvo plačiai svarstyta Apylinkės dalyvavimas KARA VANE.

Lietuviai šiame kasmet vykstančiame tautinių grupių festivalyje dalyvaus su Pavilijonu "VILNIUS".

Karavanas vyks BIRŽE — LIO 20-28 d. d. PRISIKĖLIMO PARAPIJOS patalpose.

Meninę Pavilijono programą atliks Toronto Tautinių Šokių Ansamblis GINTARAS.

Lietuviškų eksponatų parodą ruošia Tautodailės Instituto Toronto Skyrius.

Šokiams gros lietuviams gerai žinomas orkestras "Zygany", dalyvaujant estradiniam solistui Jonui Lekavičiui.

• **BIRŽELIO** mėn. 3 d., antradienį, 7 val. v. LIETUVIŲ NAMUOSE vyks Toronto Akės TARYBOS PARUOŠA MOJI SĖSIJA. Bus pristatomi Valdybos pranešimai, liečiantieji praeities veiklą bei 1985 metų Toronte vykusią KANADOS LIETUVIŲ DIENŲ Apyskaita.

VISI rinktieji Tarybos nariai, organizacijų atstovai bei tautiečiai, suinteresuoti Apylinkės veikla, prašomi dalyvauti.

• **TAUTYBIŲ SAVAITĖS** KARAVANO bilietai jau parduodami PARAMOJE, "PRISIKĖLIMO" PARAPIJOS BANKELYJE ir LIETUVIŲ NAMŲ raštinėje.

Perkant IKI BIRŽELIO 17 d., kaina \$8,- vėliau — po \$10.

toronto

Lietuvių Pensininkų Klubo Valdyba pasiskirstė pareigomis: pirmininkas — Herbertas STEPANAITIS, vicep. — Jonas POŠKA ir Stasys JOKUBAITIS, sekret. — Vladas KATELĖ, išdin. Viktoras PETRAITIS, nariai: Bronius VAIDILA, Lydija BALSINĖ, Kazimieras DAUNYS ir Adolfas SAGEVIČIUS.

Buvęs Valdybos narys Viktoras GRAŽULIS dėl pablogėjusios sveikatos pasitraukė iš Valdybos. Jo vieton pakviesta Stella DERVIENĖ.

• **PRISIKĖLIMO PARAPIJOS TARYBOS LABDAROS SEKCIJA** religinei Lietuvos šalpai paaugojo \$ 2,000.

Sekcija planuoja ir toliau siuntiniais šelpti pagalbos reikalingus lietuvių Lenkijoje. Planuojama rudenį vėl surengti išpardavimą ir prašo visų, kad nieko neišmes — bet taupyti pardavimui.

• **VLIK o** pirmininkas dr. K. BOBELIS, dalyvavęs balandžio 12 d. Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijoje, GEGUŽĖS 30 d., penktadienį, 7 val. v. duos pranešimą apie VLIKo dalyvavimą šioje Konferencijoje, bei apie šį rudenį numatoma Plenumo Konferenciją Vienoje, Austrijoje.

Po paskaitos prelegentas atsakys į klausimus, ypač apie šiemet vykstančias Europoje Konferencijas, kuriose artimai liečiami santykiai su Sovietų okupuotomis Rytų Europos valstybėmis.

Paskaitą rengia KANADOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS Toronto Apylinkės Valdyba

• **TORONTO MAIRONIO MOKYKLA** ir AUKŠTESNIEJI LITUANISTINIAI KURSAI baigė savo darbo sezoną iškilmingu Užbaigimo Aktu ir Vakariene Lietuvių Namų salėje gegužės 24 dieną.

boston

PAŽYMĖTINAS BALANDŽIO MĖNUO

Balandžio mėn. 16 d. ypatinga programa pasižymėjo tradicinis metinis kultūrinis lietuvių radijo programos LAISVĖS VARPAS vakaras — koncertas.

Gerai suorganizuota ir pažymėtina gerai atlikta programa svečių iš Kanados, kurie čia labai retai pasirodo: sol. Slavos Žiemelytės, smuikininkės Reginos Bankienės ir pianisto — akomponatoriaus Jono Govėdo. Jie buvo labai šiltai priimti ir apdovanoti gėlėmis.

Dėkingi svečiai dalinosi išpūdžiais ir vaišinosi gerai paruoštomis vaišėmis.

• Seniausioji lietuviškų radijo valandėlių programai jau 52-sius metus vadovauja Valentina ir Stepas MINKAI.

Balandžio 13 d. jie atžymėjo šią sukaktį parengimu — vakaru Lietuvių Piliiečių Džos Auditorijoje.

Atvykusius pasveikino St. Minkus, o L. Valitkaitė — Kontautienė paskaitė savo suktą eilėrašį "Gyvenimas" (ji yra laimėjusi Golden Poetry Award).

Iš Hartfordo atvykęs dainos ir šokių vienetas "Berželis", vad. Dalios Dzikiėnės, atliko dainų ir šokių

SOLD
x. De LIMA
REALTY INC.
1790 Dundas St. W.
Tor.

Birutė Grigaitytė-Spudienė
namų pirkimo ir pardavimo agentė

1280 Dundas St. West.
(prie Dovercourt Rd.)
Toronto, Ont. M6J 1X7

Ištaigos Tel.: 535-2500
Namų Tel.: 445-9469

NAUDINGA ŽINOTI

Š. M. BIRŽELIO MĖN. 8 d., SEKMADIENI, 3 val. p.p.
TORONTO LIETUVIŲ NAMUOSE

Adv. H. STEPONAITIS
SKAITYS PASKAITĄ: "DAUGIABUČIŲ-KONDOMINIJUMŲ
[STATYMAI IR SAVININKŲ TEISĖS]"

Po paskaitos prelegentas atsakys į klausimus.
Visi suinteresuoti šia tema, kviečiami dalyvauti.

**ĮĖJIMAS NEMOKAMAS. RENGIA:
TORONTO LIETUVIŲ NAMŲ KULTŪRINĖ KOMISIJA**

**"DP: LITHUANIAN IMMIGRATION TO CANADA
AFTER THE SECOND WORLD WAR"**

365 puslapiai, 40 iliustracijų, parašyta
dr. MILDOS DANYTĖS,
išleista Multicultural History Society of Ontario.
Minkštais viršeliais — \$14.95, kietais — \$19.95
Persiuntimui pridėti \$1.50.
Užsakymus ir čekius siųsti: J.V. Danys,
1681 Alnsley Dr., Ottawa, Ont. K2C 0S8

**VERTINGA KNYGA APIE
LIETUVIŲ ĮSIKŪRIMĄ
KANADOJE**

Su dr. Mildos DANYTĖS knyga "DP Lithuanian Immigration to Canada After the Second World War" Toronto visuomenė buvo supažindinta š. m. balandžio mėn. 30 d. Prisikėlimo Parapijos Parodų salėje, dalyvaujant jau — nei autorei, gimusiai Kanadoje.

Iškilmės pradėjo prof. J. Burnett — Ontario Multicultural History Society atstovė. Kanados Lietuvių Bendruomenės Valdybos Sekcijos vardu autorę sveikino R. Kuriėnė.

Su knygos turiniu svečius, kurių susirinko apie 150, supažindino "TŽ" redaktorius kun. Pr. Gaidas.

Kalbėtojas apibūdino idomiąsias, svarbiausias knygos puses ir iškėlė kai kuriuos pageidautinus papildymus, kuriuos reikėtų kitoje laidoje atspausdinti.

Autorė buvo parašiusi apie 900 psl. teksto su įvairiais svarbiais faktais, bet leidėjai dėl lėšų stokos leiding sutrumpinę.

(Čia norisi pažymėti, kaip mūsų pačių visuomenė per mažai remia svarbius projektus, ypač jeigu jie atliekami pavienių žmonių, lygtai būtų tik jų pačių asmeniškas reikalas. Šiuo atveju buvo verta plačiau supažindinti mūsų visuomenę su planuojama knyga ir mūsų fondai, reikia tikėtis, būtų atpažinę svarbą ir parėmę leidyklą. Red.).

Autorė pažadėjo knygą papildyti.

Knyga labai vertinga, reikalinga, parašyta akademiškai. Tinką padovanoti karnadiečiams, ypač valdžios atstovams ir visiems, kurie domisi naujaisiais kanadiečiais, buv. vadinamais DP — "Displaced Persons", o juokais, savo tarpe — "Dievo Paukšteliais".

Žinome, ką darė Kremlius su mūsų žmonėmis, žinome ir ką tebedaro...

Esame dėkingi Vakarų pasaulio kultūringiesiems kraitams, kurie DP priėmė į savo kraštus, sudarydami sąlygas būti žmonėmis tarp žmonių.

Šią vertingą knygą, jeigu kitaip neprieinama, galima užsisakyti (žiūr. skelbimą) J. Vaidlonis

Lietuvių Namų Žinios

LIETUVIŲ NAMAMS REIKALINGI TARNAUTOJAI laikinam arba nuolatiniam darbui. Kreiptis į LN raštinę

• **LIETUVIŲ NAMŲ VALDYBA** savo paskutiniame posėdyje svarstė dabartinės autoakštės panaudojimą statybos reikalams, elektros sistemos sudarymą, LOKIO

Svetainės reikalus ir kt. LOKYJE gėrimų kainos turėjo būti pakeltos 7%.

VISOS ORGANIZACIJOS, nuo gegužės mėn. 9 d., pasirašydamos nuomos sutartis, privalės įmokėti 20% salės nuomos. Nepanaudojus salės, įmokėjimas nebus gražinamas.

Nuoma galės būti sumažinama, atsižvelgiant į organizacijų apyskaitą bei patiektus duomenis.

pynę "Kellonė į Lietuvą aplink pasaulį". Gerai paruoštai pynė tinkama muziką pritaikė Alfonsas Dzikas.

Gausūs žiūrovai nepagalėjo jauniems "Berželio" atlikėjams gausių katčių.

Vakaras pavyko labai gerai ir Radijo Valandėlės vadovai liko dėkingi visiems atvykusiems ir visiems talpinkams, prisidėjusiems prie šios Valandėlės išlaidų.

NEMENKESNIS GEGUŽĖS MĖNUO

• Gegužės 4 d. Moterų Klubas surengė Motinos Dienos

minėjimą.

• **ELENOS VASYLIŪNIENĖS** dailės darbų paroda vyko nuo gegužės 5 — gegužės 17 d., o priėmimas su vaišėmis gegužės 8 d.

• Gegužės 17 d. vyko Kultūros Tarybos premijų įteikimo šventė.

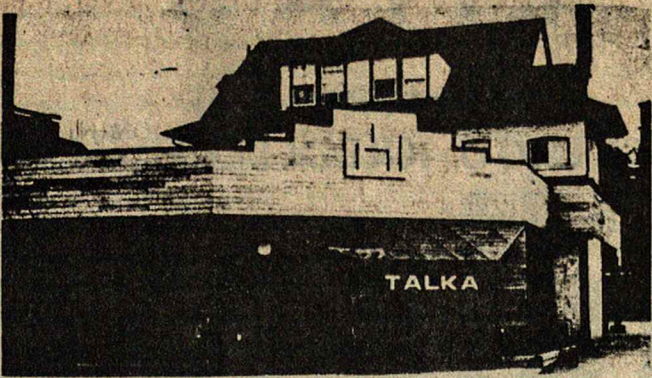
• Jau numatytas koncertas rudens sezonui: SODAUTO Etnografinis Ansamblis pasirodys spalio mėn. 5 d. Rengia Lietuvių Tautodailės Instituto Bostono Skyrius.

Nuo 1868 m. iki 1914 m. dėl ekonominių ir kitų priežasčių iš Lietuvos į Vakarų Europą, bet didžiausia į Ameriką, emigravo mažiausia 635,000 pajėgiausių jaunų vyrų ir moterų, t.y. 25% visų to meto Lietuvos gyventojų.

1919.VI.12 d. Amerikos Raudonasis Kryžius atidavė 1917 m. Lietuvių Dienoje surinktas aukas 130,000 dolerių ir dar iš savęs pridėjo 100,000 dolerių. Tais pinigais Lietuvos ligoninės tapo aprūpintos vaistais ir kitomis medicinėmis priemonėmis.

Vienintelis lietuvių bankas Kanadoje

— įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

AKTYVAI PER 23 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:

indėlius (P.C.A.) 5 %
santapus 6.5 %
kasd. palūkan. už sant. 6. %
term. indėlius 1 m. 8.75 %
term. indėlius 3 m. 9. %
reg. pensijų fondo 7.5 %
90 dienų indėlius 8 %
(minimum \$ 5,000)
Reg. pensijų 1 m. .. 8.75 %

IMAME UŽ:

nekiln. turto pask.. 10. %
asmenines paskolas 12,25 %
Nemokamas pilnas čekių
patarnavimas
Nemokama narių gyvybės
drauda pagal santaupų
dydį iki \$ 2,000
Nemokama asm. paskolų
drauda iki \$ 25,000

DARBO VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 10 val. r. — 1 val. p.p.; penktadieniais — nuo 10 val. r. — 7 val. v.; šeštadieniais — nuo 9 val. r. — 12 v.r.
Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais — uždaryta.

montreal

Jaunieji skautai "Baltijos" stovykloje prieš keletą metų.

Ar atpažįstate save?

Nuotrauka R. Otto

KANADOS LIETUVIŲ FONDO TARYBOS sekretorius ir "NL" Rėmėjų Būrelio pirmininkas, atvykęs iš Toronto į Spaudos Vakarą Leonas GIRINIS-NORVAIŠA prie mikrofono.

sekantiems mokslo metams.

Bronius Staškevičius buvo pakviestas į teiktą Lietuvos Fondo premiją nusipelnusiems mokiniams.

LITO premijos buvo teiktos 3 jauniems ir 2 vyresniems mokiniams: Jennifer Baltuonyte, Danutei Bulkaitei ir Ventai Rutkauskaitei ir vyresnėms Onutei Benutei ir Linai Celtoriutei.

Abiturientų žodį tarė Linas Celtoriūtė. Linas Staškevičius įteikė diplomus baigusioms Mokyklą Linai CELTORIŲTEI ir Onai BENIUTEI.

Mokyklos vedėja pranešė, kad du mokytojai pasitraukia iš pareigų: Linas Staškevičius ir Arūnas Staškevičius.

Gėlėmis buvo apdovanota Mokyklos Tėvų Komiteto pėkė Irena Valkauskienė.

ne. Ji padėjo mokytojams už nuoširdų darbą su vaikais, LITUI už ypatingą Mokyklos globą ir Kanados Lietuvių Fondui, be kurių būtų sunku egzistuoti.

Arūnas Staškevičius padėjo už bendradarbiavimą ir ragino visuomenę pasirodyti veikloje su naujais veidais.

Po minėjimo ir mokslo metų užbaigimo buvo pasiūlyta kava ir užkandžiai.

G. M.

RUOŠIAMOS JONINĖS
JONINĖS- Jonų, Petų - Povilų ir kun. dr. Jono KUBILIAUS 80 metų amžiaus PAGERBIMAS įvyks 1986 m. birželio mėn. 22 d., 12 val. sekmadienį, Aušros Vartų Parapijos salėje.

Meninę programą atliks Toronto Lietuvių Namų Dainos Vienetas DAINA, vad. Ados Jucienės.

Joninės rengia L. K. Min- daug Šaulių Kuopa. A. M.

PO DVIDEŠIMT TRIJŲ METŲ "BALTIJOJE"

Jau pradėjo DVIDEŠIMT TRETIEJI METAI nuo pirmųjų pastatų atsiradimo BALTIJOS stovyklavietėje. Idėjome tada visi daug darbo: vieni liejome prakaitą, kirsdami medžius, kiti rinkome aukas, tretieji kritikavome... Visi idėjome daug širdies į visa tai. Nuo to laiko per BALTIJOS STOVYKLAVIETĘ perėjo šimtai lietuviškos jaunimo. Jie džiaugėsi gražia gamta, mokėsi lietuviškos dainos. Vieni virė sriubą, kiti šėrė uodus...

Pradėjo daug metų. Lietuvių skaičius Montreale kolonijoje sumažėjo. Sumažėjo ir stovyklautojų skaičius, suseno ir mūsų stovyklavietės pastatai. Iš kilo klausimas, ką toliau daryti? Ar iš viso uždaryti stovyklavietę, ar ją atremontuoti ir vartoti pradėtą iniciatoriaus Prano Rudinskio darbą toliau?

Š. m. gegužės mėn. 1 d., Montreale skautininkai — suėjo pasitarti ir apsvarstyti BALTIJOS stovyklavietės likimą. Po išsamių diskusijų ir pažūrėję į ateinantį priauglį (o kiek daug tų pipirų dabar mūsų kolonijoje yra), priėjo išvados, kad BALTIJA montrealiečiams yra ne tik reikalinga, bet — jei norime išlaikyti lietuviškąją tęstinumą Montrealyje — net BŪTINA. Kadangi, pagal stovyklavietės vadovus, pastatų remonto darbai kainuotų mažiau — \$5.000, tai skautininkai — šios nusprendė, po 23-jų metų, vėl skelbti BALTIJOS STOVYKLAVIETĖS VAJŲ, patys išsipareigodami paaukoti bent po \$100.

Tuoju pat buvo sudarytas Komitetas tėti šį darbą toliau. Komitetą sudaro: Ina KLIČIENĖ — pirmininkė, Gytis VAZALINSKAS — išdininkas, Linas STAŠKEVIČIUS, Irena LUKOŠEVIČIENĖ, Jūratė TANNER ir Vincas PIEČAITIS.

Vajus baigsis su RUDENS BALIUM- SKAUTORAMA-BUVUSIŲ STOVYKLAUTOJŲ SĄSKRYDŽIU — rudenį.

PRAŠOME visų prisidėti prie šio Vajaus, skambinant I. Kličienei — 331-5590, G. Vazalinskui — 739-7251, ARBA įdedant į LITO sąskaitą Nr. 3742. Už aukotą sumą bus išduodami mokesčių (taksų) pakvitavimai.

TEGYVUOJA "BALTIJA"

V. P.

RĖMĖJŲ PRENUMERATŲ ATSIUNTĖ:

W. Šidlauskienė, J. Baron, M. Vaškevičienė, Vl. Mockus (už 2 metus), J. Čialka, R. Sinis, dr. R. Siniūtė-Ayre, A. Matusevičius, S. Mikulėnas, J. Arštikaitis;
Atsiuntė PRENUMERATŲ ir pridėjo AUKĄ:
St. Vyšniauskas — \$5;
Atsiuntė AUKĄ:
\$200, — Toronto PRISIKĖLIMO Parapija;
\$40, — S. Šetkus; \$20, — V. Piečaitis.
VISEMS — nuoširdžiausias AČIŲ. "NL"

• LAIKU ATSIUNTĖ PRENUMERATŲ — NEAPSUNKINA — TE SAVES IR PALENGVINATE MŪSŲ DARBŲ. AČIŲ. "NL"

Momentas iš Spaudos Vakarą: "NL" darbuotoja Genė Montvilienė ir talkininkas Vytautas Barauskas.

MOTINOS DIENOJE

Iškilmingas pamaldas laikė AV bažnyčioje Tėv. J. Kubilius, pasakęs Motinos Dienai atitinkamą pamokslą. Ta proga du vaikai — Antanas Rutkauskas ir Andrius Vasiliauskas priėjo prie pirmosios Komunijos.

Po pamaldų daugelis suėjo į salę, kur Montreale Lietuvių Jaunimo Sąjunga suruošė Motinos Dienos minėjimo programą. Įeinant, kiekviena motina gavo po gražų gvazdiką.

Minėjamą atidarė Audra Verbylaitė. Daiva Piečaitytė, Kanados Jaunimo Sąjungos pėkė skaitė paskaitą. Trumpai apibūdino motinos vertybes. Motina — ne tik šeimos širdis, bet ir tautos. Skatino jauni-

mą atnaujinti ryšius su lietuvių bendruomene, neapmilti nuo tautos.

Lina Celtoriūtė deklamavo "Elegiją Motinai". Toliau sekė mūsų Šeštadieninės Mokyklos mokinių programa, kurią paruošė Marytė Adamonytė. Vaikai dainavo ir šoko tautinius šokius pakaitomis. Šokiams akordeonu grojo Linas Staškevičius. Gražiai padainavo mažieji "Pajūry, pajūry", "Gražus mūsų jaunimėlis", "Motule mano" Pašoko porą šokių.

Po gražios programos, Mokyklos vedėja Joana Adamonytė papasakojo apie darbą Mokykloje. Šiuo metu ją lanko 33 mokiniai, dirba 6 mokytojai su 7 skyriais. Ragino tėvus jau dabar registruoti savo vaikus

VALYKLA

SPECIALYBĖS:

- BATŲ TAISYMAS
- DRABUŽIŲ PERSIUOVIMAS
- ADYMAS AUDIMU
- MARŠKINIŲ SKALBIMAS
- UŽUOLAIŲ VALYMAS
- SAUGOJIMAS (STORAGE)
- ZOMŠAS

495-90e AVENUE, LaSalle
365-1143

7661 A CENTRALE, LaSalle
365-7146

2955 ALLARD, Ville Emard
766-2667

DRESHER

INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir A. MIKŠIENĖ

Darbo valandos: 9 v.r. — 7 v.v., šeštadieniais 9 v.r. — 12 v.p.p.

Narys of "Better Business" Buro

PATARNAVIMAS — GREITAS IR TIKSLUS!

533-1121 (416) 822-8480

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA — INSURANCE

Walter Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

V. Bačėnas

1551 Bloor St. W.
TORONTO, Ont.
M6P 1A5

ALL SEASONS TRAVEL, B.D.

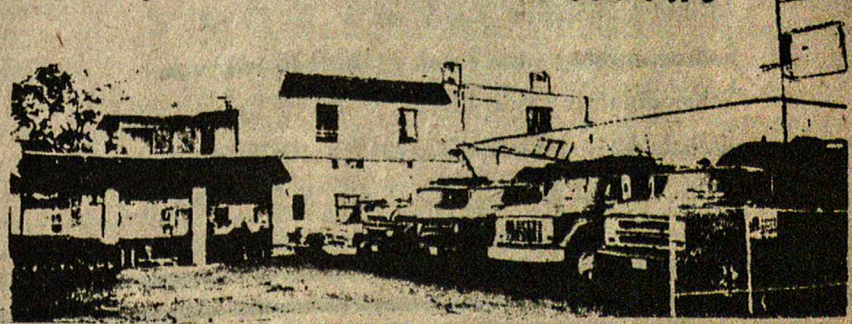
Visais kelionių reikalais
bet kur pasaulyje skambinti:

Tel. 533-3531

GUY RICHARD

ROOFER — COUVREUR
7725 George LaSalle

Geriausios patarėjas ir darbo atlikėjas stogadengys
GUY RICHARD, kuris jau seniai lietuviams patarnauja.
Darbą atlieka sąžiningai ir prieinamomis kainomis.
Stogo dengimui ar taisymui skambinkite: 364-1470

FUNERAL HOME

J. F. Wilson & Sons Inc.

123 Maple Blvd. 5784 Verdun Av

Chateauguy, Verdun, Que.

Tel: 691-4763 Tel: 767-9956

MODERNIOS HODVIGIOS

montreal

• DAUGIAU INFORMACIJŲ apie JAUNIMO LINKSMĄ VALANDĖLĘ gausite pas Daivą Piečaitytę-767-4690, Jona Valiulį - 842-6139 ir Shirley Milaknytę-365-4287.

SIBIRINIŲ TRĖMIMŲ MINĖJIMAS

BIRŽELIO 17 d., ANTRADIENI, 7 val. v. DOMINION Aikštėje vyks BIRŽELINIŲ TRĖMIMŲ MINĖJIMAS.

Žodį tars Gilbert CHARTRAND, parlamentaras.

7:30 val. v. - PAMALDOS Mary Queen of the World Katedroje. Giedos PAVASARIO Mergaičių Choras ir Montrealio VYRŲ OKTETAS. Vargonuos muz. Mme M. R o c h, diriguos muz. Ingrid T a r k.

Šiemet šį labai svarbų tradicinį minėjimą, iš eilės, rengia l a t v i a i.

• Gegužės mėn. 10 d., iš Toronto į Montrealį buvo atvykę Gražina ir Haroldas LAPAI su dukterimi Rita ir sūnum Ričardu. Daivos PIEČAITYTĖS sužadėtinis. Jie buvo supažindinti su Daivos Piečaitytės giminėmis, draugais ir tėvų pažįstamais. Į susipažinimo vakarą atvyko apie 60 žmonių, daugiausiai jaunimo.

Suėjus į Vinco ir Silvijos Piečaičių namus, Vincas Piečaitis pasakė žodį, įdavė jauniems sužadėtiniams dovanų- dr. Mildos Danytės knygą apie lietuvių imigraciją Kanadon "DP LITHUANIAN IMMIGRATION TO CANADA", kad nepamirštų savo kilmės šaknų, nes tėvų gyvenimas buvo labai skirtingas.

Buvo gausus ir gražus vaišių stalas, gausios ir gražios dovanos, kurias atidarinėjo Ričardas, o Daiva skaitė linkėjimus.

Už sužadėtinius buvo pakeltas tostas ir sugiedota "Ilgiausių Metų".

Sužadėtinio tėvas H. Lapas papasakojo jaunųjų supažindinimo linksma istoriją.

Vaišės užtruko ilgai, iki uždainavo "Eisim broleliai, namo, namo". G. M.

• V. PIEČAITIS, Br. NIEDVILAS, Z. VALINSKAS, J. NA - RUŠEVIČIUS išvyko į Gaspe žvejoti. Su jais važiavo ir muz. Aleksandras ir Gaila STANKEVIČIAI aplankyti motinos.

JAUNIMO LINKSMA VALANDĖLĖ

VYKS GEGUŽĖS 31 d. ŠEŠTADIENI, 7 val.v.

Aušros Vartų parapijos salėje

ATEITI su "NERD" apranga.

ĮEJIMAS - \$2.50 (su apranga)
\$ 4.50 (be specialios aprangos)

KLJS ir MLJS kviečia visus atvykti, pasilinksinti ir tuo pačiu padėti VI-iam PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESUI!

- Šokiai
- Linksma valandėlė
- Užkandžiai

"PAVASARIO CHORD merginos su vadove muz. INGRID TARK, muz. J. FISHER ir adm. J. BALTUONIENE prie savo stalo "NL" SPAUDOS VAKARE, kur atliko meninę programą ir įvairiai talkininkavo Vakaru. Nuotraukas galima užsisakyti pas Tony Laurinaitis, (žiūr. skelbimą).

• Pr. MONTVILA tarnybos reikalais išvyko į Angliją ir Olandiją. Grįš po savaitės.

PADĖKA

Nuoširdi padėka NERIN - GOS Jūrų Šauliams Montre - alyje už \$50. - paramą.

Kiekviena dovana tai tarsi kraujo lašukas iš mylinčios širdies. Todėl pradžiugina ir sutvirtina.

Dėkingos Marijos Nekalto Prasiidėjimo Seserys Montrealyje

KŪDIKIO LAUKTUVIŲ POBŪVIS

Š. m. gegužės mėn. 10 d., Anelės ir Juozo Keršėių namuose jų dukrai Teresei MICKIENEI buvo surengta staigmena- Kūdikio Lauktuvės.

Susirinko nemažas draugų būrelis ir linksmiai praleido vakarą, apdovanojant būsimą motiną.

Teresė Mickienė visoms širdingai padėkojo už atvykimą ir už gražias dovanas.

Dr. J. MALISKA

D. D. S.
DANTŲ GYDYTOJAS-CHIRURGAS
1440 St. Catherine St. W.
Suite 600, Montreal, P.Q.
Tel. Bus.: 866-8235
Namų: 761-4675

Dr. Philip Stulginski

D. D. S.
Dantų gydytojas - chirurgas
8806 Centrale, coin corner 45e ave.
suite 209. 364-4658
Tel: 364-4658

M. CUSSON R. GENDRON VAISTINĖ

Atidaryta kasdien nuo 9 val. r. iki 10 val. v.
Šeštadieniai: nuo 9 val. r. iki 9:30 val. vak.
Sekmadieniai: nuo 10 val. r. iki 9:30 val. vak.
GREITAS, NEKAINUJANTIS PRISTATYMAS
7635 Central St. Ville La Salle, P.Q. H8P 1L2
Tel.: 366-9742 ir 365-0505

Dr. A. S. POPIERAITIS

B.A. M.D. C.M. M.Sc. L.M.C.C. F.R.C.S. (c)
MEDICAL ARTS BUILDING, 1538 Sherbrooke St. W. Suite 215,
Montreal, P.Q. TEL: 931-4024

NOTARAI

J. BERNOTAS - RŪTA POCAUSKAS

SUITE 2039, SUN LIFE BUILDING
1155, rue METCALFE, Montreal, Que., H3B 2V6
Tel. (514) - 871-1430

BIRŽELIO 1 d. TUOJAU PO 11 VAL. PAMALDŲ

Aušros Vartų parapijos salėje

1465 rue De Seve, Montreal

RUOŠIAM

PIETŪS

SU MENINE PROGRAMA

klebonui kun. JUOZUI ARANAUSKUI, S.J. pagerbti

70 METŲ AMŽIAUS SUKAKTIES PROGA

KAINA: \$8.-

RUOŠIA: AV Parapijos Komitetas ir
Jūros Šaulių "Neringos" kuopa.

VISI MALONIAI KVIEČIAMI DALYVAUTI

"ADAMS" RESTORANAS

7633 La Salle Blvd., LA SALLE, P.Q.

Tel.: 365-8666

Sav. Ona Voroninkaitienė "Smoked meat" specialistė
ATDARAS 7 DIENAS PER SAVAITĘ.

Maurice Kaplan

Kailių Siuvėjas

Tel 767-6183 dabar pakeistas į: 288-9646

- Didelis pasirinkimas gatavų paltų
- Vasaros laiku saugojimas (Storage)
- Taisau ir remodeliuoju
- Siuva ir paruoodu

1449 rue St. Alexandre, Suite 500 A
Montreal, P.Q. H3A 2G6

Tel: 288-9646

TONY
PHOTO
STUDIO

PORTRAITS
PASSEPORT - COMMERCIAL
MARRIAGE - WEDDINGS

5220 Queen Mary Rd. Suite 8

TONY LAURINAITIS

Montreal, P.Q. H3W 1X5

Tel.: 481-6608

TRANS QUÉBEC SIDINGS LTD

ALUMINIJAUS DURYS, LANGAI, STOGELIAI,
APKALIMAI ALUMINIUM, PLIENU, PLASTINE
MEDZIAGA. DARBAS GARANTUOTAS IR
APDRAUSTAS

Savininkas: JOHN OSKOWICZ
3351 Belair St., Montreal, Que., H2A 2A5
Telefonas: 721-9496

LITAS

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DE SEVE St. MONTREAL, Que. H4E 2A8

TEL.: 766-5827; 766-5830

SKYRIAI: 3907 A ROSEMONT BLVD.

ir ŠV. KAZIMIERO PARAPIJA

KASOS VALANDOS

1475 DE SEVE 3907 A ROSEMONT ŠV. KAZIMIERO
PARAPIJA

PIRM. ANTR. TREČ.	9:00-3:00		
KETVIRTADIENIAIS	12:00-8:00	4:00-8:00	
PENKTADIENIAIS	10:00-6:00	2:00-6:00	
SEKMADIENIAIS	10:30-12:30		10:30-12:30

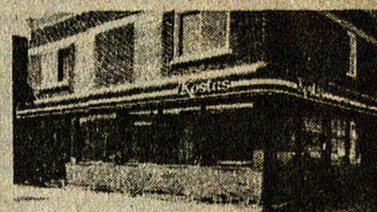
DUODAME VISUS BANKINIUS

PATARNAVIMUS

AKTYVAS VIRŠ \$17,000,000. REZERVAS \$600,000.

DABARTINIŲ PROCENTŲ INFORMACIJA "LITE"

RESTORANAS KOSTAS

Įvairūs gėrimai

Specialybė - "BROCHETTERIE" -

Mėsa kepta ant iešmo. Vėsinama salė.

• Reception Hall •

Priėmimų salė 2-me aukšte, talpina apie 120 asmenų,
tinkama banketams, vedyboms ir kitiems susibūrimams.

6201 Bannantyne, Verdun

(coin Allard corner)

768-2707 - 768-9189

- Automobilių nuoma
- Naujų ir vartotų pasirinkimas
- Pardavimas ir
- Aptarnavimas

5987 Verdun Ave., Verdun, P.Q. H4H 1M6

Tel.: (514) 768-2551

GREITAS IR TIKSLUS PATARNAVIMAS!

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

• GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBE • GYVYBĖ •
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907A ROSEMONT BLVD. MONTREAL, QUE. H1X 1L7

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 - 35th Avenue, Montreal H1T-3A6

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIONAS, B.A. C.S.C., I.B.

Komercinio, privataus turto, automobilių
atsakomybės, gyvybės draudimas

Agentūra veikia nuo 1945 m.

D.N. BALTRUKONIS
IMMEUBLES - CLASSIC INC.

Nekilnojamo Turto visapusiškas patarnavimas
PIRKIMAS - PARDAVIMAS

445 Jean Talon W. Suite 305, Montreal, P.Q. H3N1R1

Tel. Business: 273-9181 Residence: 737-0844.

TEL.: (514) 767 - 4690

VINCAS PIEČAITIS

1265 LECLAIR, VERDUN, P.Q. H4H 2M4

JONAS & CÔTÉ REALTIES

NEKILNOJAMO TURTO PATARNAVIMAS

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA